

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra biologie

Bakalářská práce

Mgr. Tomáš Jalůvka

Edukační (výchovně-vzdělávací) potenciál přírodních parků v ČR

Olomouc 2013

vedoucí práce: **doc. Ing. Ivo Machar, Ph.D.**

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Děkuji doc. Ing. Ivo Macharovi, Ph.D., za vstřícný přístup při vedení mé bakalářské práce, za cenné rady a připomínky.

V Olomouci dne 27. 3. 2013..... Podpis

1 ÚVOD	5
2 METODOLOGICKÝ RÁMEC VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	7
2.1 Cíle a záměry výzkumu, výzkumné otázky.....	7
2.2 Metodologie výzkumu.....	8
2.2.1 Výzkumný design.....	8
2.2.2 Výzkumný soubor	8
2.2.3 Metodika zkoumání – kvantitativní metodologie.....	9
2.2.4 Metodika zkoumání – kvalitativní metodologie.....	9
3 PŘÍRODNÍ PARKY V ČESKÉ REPUBLICE.....	11
3.1 Charakteristika přírodních parků v samosprávných krajích České republiky.....	13
3.2 Naučné stezky v přírodních parcích České republiky	22
3.2.1 Praktické rady při zhotovení naučné stezky v přírodním parku.....	29
4 VÝSLEDKY.....	30
4.1 Základní výstupy dotazníkového šetření	30
4.2 Rozhovory s pracovníky krajského úřadu	36
4.3 Shrnutí výsledků v rámci výzkumných otázek.....	40
5 DISKUSE.....	42
6 ZÁVĚRY.....	45
7 SOUHRN	47
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	49
PŘÍLOHY	53
ANOTACE.....	59

SEZNAM ZKRATEK

Přp	Přírodní park
NS	Naučná stezka
ZO ČSOP	Základní organizace Český svaz ochránců přírody
SPOPSM	Sdružení pro ochranu přírody střední Moravy
ČSPOP	Českomoravské sdružení pro ochranu přírody
KÚ	Krajský úřad
SEV	Středisko ekologické výchovy

1 ÚVOD

Přírodní park je obecně chráněné území zřízené vyhláškou místně příslušným krajským úřadem. Přírodním parkům předcházely klidové oblasti, které sloužily široké veřejnosti k odpočinku a aktivnímu využívání volného času. Před rokem 1989 se na území dnešní České republiky nacházelo celkem 46 klidových oblastí, které byly po roce 1989 postupně přehlašovány na přírodní parky. Přírodní parky se postupem času rozšiřovaly o nová území a na základě výjimečnosti a jedinečnosti jednotlivých krajinných oblastí byly vyhlášeny parky nové. Do konce roku 2012 bylo zřízeno na území České republiky 153 přírodních parků. Každý z parků má svou územní rozlohu, datum zřízení vyhláškou a svou charakteristickou jedinečnost. Přírodní park i nadále zastává funkci klidové oblasti s možností aktivního trávení volného času širokou veřejností.

Přírodní park má zároveň svůj edukační (výchovně-vzdělávací) potenciál, který mohou návštěvníci využít např. prostřednictvím naučných stezek, které přírodními parky procházejí. Edukační potenciál tak spočívá ve využití všech dostupných možností směřujících k výchově a vzdělávání. Naučné stezky jsou nedílnou součástí environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty a umožňují návštěvníkům zprostředkovat přímý kontakt s přírodou. Naučné stezky procházejí v posledních letech dynamickým vývojem. Vzniká řada nových naučných stezek, které jsou zaměřeny na různé tematické oblasti vzdělávání.

Vzhledem k tomu, že naučné stezky patří mezi nejběžnější a v praxi nejvíce uplatňovaný způsob využití edukačního potenciálu chráněného území, budu se tomuto tématu podrobněji věnovat v teoretické i praktické části bakalářské práce. Naučné stezky v přírodních parcích jsou zároveň velmi vhodné pro přímou i nepřímou školní výuku, místo pro exkurze a mnoho dalších podobných aktivit.

Cílem bakalářské práce je zjistit edukační potenciál přírodních parků ve vztahu k široké veřejnosti.

V teoretické části bakalářské práce vymezuji pojem přírodní park, sumarizuji přehled přírodních parků dle zastoupení v jednotlivých krajích České republiky, přírodní parky stručně charakterizují včetně popisu jejich územní rozlohy a data zřízení. Dále se zaměřuji na vymezení typů naučných stezek, na jejich základní popis, včetně základních informací o naučných stezkách nacházejících se na území přírodních parků, jako jedné z hlavních forem výchovně-vzdělávacího potenciálu. Dále uvádím přehled praktických rad k vytvoření naučné

stezky v přírodním parku. Pro lepší přehlednost jsou přírodní parky a naučné stezky uspořádány do samostatných tabulek dle krajů České republiky.

Praktická část bakalářské práce je zaměřena na získání informací o přírodních parcích a způsobu předávání těchto informací směrem k široké veřejnosti ze strany krajských úřadů. Dále na spolupráci krajských úřadů s organizacemi zabývajícími se tematikou přírodních parků. Součástí praktické části je i vyčlenění naučných stezek nacházejících se přímo na území jednotlivých přírodních parků, včetně vymezení jejich zřizovatelů a správců. Informace jsou získávány kombinací kvantitativního a kvalitativního výzkumu, technikou sběru dat je dotazník a polostrukturovaný rozhovor. Dotazník i polostrukturovaný rozhovor je realizován s odborně kvalifikovanými pracovníky krajských úřadů v České republice.

2 METODOLOGICKÝ RÁMEC VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

2.1 Cíle a záměry výzkumu, výzkumné otázky

Přírodní parky (Přp.) jsou krajskými úřady vyhlášovány na základě potřeby, aktuálnosti příp. je jejich vznik vázán na historické události. Na území České republiky bylo do konce roku 2012 vyhlášeno 153 přírodních parků. Tento vysoký počet si zajisté zaslouhuje i náležité povědomí široké veřejnosti o těchto územích, o jejich důležitosti, bohatství a krajinné a přírodní rozmanitosti. V rámci výchovně-vzdělávacích činností se přírodní parky jeví jako jedna z možností přiblížení bohatého spektra rostlinných a živočišných společenstev, krajiny a ekosystému ve výuce přírodopisu či biologie.

Cílem bakalářské práce je zjistit edukační potenciál přírodních parků ve vztahu k široké veřejnosti.

Na základě zpracování teoretické části bakalářské práce jsem si stanovil tyto záměry výzkumu a výzkumné otázky:

Záměr výzkumu:

1. Zjistit, jakými cestami jsou ze strany krajského úřadu (KÚ) distribuovány široké veřejnosti informace o přírodních parcích.
2. Zjistit, s kterými organizacemi krajský úřad spolupracuje za účelem získání informací o přírodních parcích.
3. Zjistit, zda je krajský úřad informován o četnosti naučných stezek v přírodních parcích svého kraje, o jejich zřizovatelích a správcích naučných stezek.

Po stanovení těchto výzkumných záměrů můžeme přikročit k formulaci výzkumných otázek:

1. Využívají krajské úřady i jiné informační zdroje než jen webové stránky k distribuci informací o přírodních parcích široké veřejnosti?
2. Spolupracuje krajský úřad na získávání informací o přírodních parcích s externími organizacemi?
3. Má krajský úřad dostatečnou zpětnou vazbu o početním zastoupení naučných stezek v přírodních parcích, včetně jejich zřizovatelů a správců?

2.2 Metodologie výzkumu

2.2.1 Výzkumný design

Pro účely bakalářské práce jsem potřebná data výzkumného šetření získával prostřednictvím kvantitativní a kvalitativní metodologie, a to zejména z toho důvodu, že kombinace obou metodologických přístupů nám umožní komplexnější poznání jevů a náležitostí spojených s našimi hypotézami. Vzhledem k rozdílnosti obou přístupů, nyní stručně uvedu jejich charakteristiky. **Kvalitativně** orientované výzkumy zdůrazňují subjektivní aspekty jednání lidí, a tudíž kvalitativně orientované výzkumy připouštějí existenci více realit (Chráška, 2007). **Kvantitativní** výzkum se snaží přistupovat ke zkoumanému jevu objektivně, s užitím kvantitativních metod. V kvalitativním přístupu jsou data nenumerická, v kvantitativním mají číselnou podobu (Ferjenčík, 2000).

Domnívám se, že kombinace obou přístupů je namístě. Kvalitativní přístup nám pomůže více doplnit zkoumanou problematiku, která je u kvantitativního přístupu vyjádřena tvrdými daty.

2.2.2 Výzkumný soubor

V rámci výzkumného šetření jsem použil kombinaci přístupu kvalitativního s přístupem kvantitativním, a proto budu výzkumný soubor definovat z obou hledisek.

Na počátku samotného výzkumu jsem si stanovil **pravidlo** pro volbu kvalitativního a kvantitativního přístupu. Pravidlem byla **místní příslušnost kraje**. Kvalitativní přístup bude uskutečněn v krajích Jihomoravském, Moravskoslezském, Olomouckém a Zlínském, jedná se o reprezentanty moravské části České republiky. Kvantitativní přístup bude realizován v české části republiky, a to v kraji Jihočeském, Královehradeckém, Karlovarském, Libereckém, Pardubickém, Plzeňském, Středočeském, Ústeckém, v kraji Vysočina a v hlavním městě Praze.

V kvantitativní metodologické části se výzkumného šetření zúčastnilo celkem **7 z 10 zástupců** oslovených krajských úřadů, **odboru životního prostředí, oddělení ochrany přírody a krajiny**.

Výzkumný vzorek kvalitativní metodologie byl tvořen **4 vedoucími oddělení ochrany přírody a krajiny**, u nichž byl předpoklad nejkompaktnějších informací či znalostí o problematice přírodních parků daného kraje, tzn. aby výzkumný vzorek splňoval podmínku reprezentativnosti.

2.2.3 Metodika zkoumání – kvantitativní metodologie

Pro získání potřebných údajů byl vytvořen **dotazník**. Dotazník byl sestaven z otevřených a uzavřených položek. Celkový počet otázek v dotazníku je **17**.

V úvodu dotazníku je zdůrazněna anonymita šetření, neuvádí se jméno dotazovaného ani název kraje, přesto informace o názvu kraje byla předem známá, a to z důvodu adresného zaslání dotazníku. Výzkumným vzorkem, pak již mohl být kterýkoliv zaměstnanec odboru životního prostředí.

Sběr dat, tzn. odeslání a přijetí dotazníků, probíhalo v rozmezí měsíců **října až prosince 2012** v **10** krajských úřadech. Dotazníky byly zaslány vedoucím odboru životního prostředí, příp. vedoucím oddělení ochrany přírody a krajiny. Z celkového počtu 10 dotazníků bylo navráceno 7, tj. **70 % výzkumného vzorku**. Údaje z těchto dotazníků byly využity v empirické části práce.

2.2.4 Metodika zkoumání – kvalitativní metodologie

K získání potřebných informací jsem zvolil techniku **polostrukturovaného rozhovoru**. Polostrukturovaný rozhovor nám umožňuje získat přesnější a obsáhlejší informace o zkoumaných jevech a zároveň názorech respondenta.

Technika polostrukturovaného rozhovoru má předem připravený seznam otázek, kde forma odpovědi na tyto otázky zůstává víceméně volná a respondent si sám může vybrat styl odpovědi (Ferjenčík, 2000).

Výhodou polostrukturovaného rozhovoru je možnost oboustranně vkládat nové či doplňující otázky k tématu, které v průběhu rozhovoru vyvstaly, a jsou považovány za přínosné s ohledem k cíli výzkumu. Při polostrukturovaném rozhovoru je vhodné použít tzv. následné inquiry, které upřesňují a vysvětlují odpovědi účastníka. Umožňují nám ověřit si, zda jsme danou věc správně pochopili a interpretovali (Miovský, 2006).

Při rozhovorech jsem kladl respondentům předem připravené otázky. Zaměření otázek odpovídalo struktuře otázek v dotazníku, ale jelikož se však jednalo o kvalitativní výzkum technikou polostrukturovaného rozhovoru, otázky nebyly použity ve stejném pořadí. U otevřených otázek byly ve většině případů informace obsáhlejší, konkrétnější a vyvstala zde i možnost doplňujících otázek.

Polostrukturovaný rozhovor probíhal s 3 vedoucími oddělení ochrany přírody a krajiny a jedním pověřeným pracovníkem na úseku ochrany přírody a krajiny. Rozhovor probíhal v zázemí jejich kanceláří. Před samotným započítím rozhovoru jsem respondenty informoval, kdo jsem, za jakým účelem výzkumné šetření provádím a jak budu později

odpovědi zpracovávat. Poté jsem je seznámil s otázkami rozhovoru a domluvili jsme se, že neporozumí-li formulaci některých otázek, zeptají se a já jim otázku upřesním nebo dovysvětlím. Od všech respondentů jsem dostal svolení rozhovor nahrávat na diktafon.

3 PŘÍRODNÍ PARKY V ČESKÉ REPUBLICE

Území České republiky bylo v roce 2000 rozděleno na **14 samosprávných krajů**, a to na kraj Jihomoravský, Jihočeský, Královehradecký, Karlovarský, Liberecký, Olomoucký, Moravskoslezský, Pardubický, Plzeňský, Středočeský, Ústecký, kraj Vysočina, Zlínský kraj a hlavní město Praha. Každý ze čtrnácti samosprávných krajů na základě **zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny** získal možnost stanovením vyhlášky na svém území vyhlásit tzv. přírodní park.

Přírodní park je obecně chráněné území podle zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny. Přírodní parky jsou zřizovány, jak bylo výše uvedeno, krajskými úřady vyhláškou, která stanoví omezení činností v přírodním parku, jež by mohly vést k rušení, poškození nebo k zničení dochovaného stavu území, cenného pro svůj krajinný ráz a soustředěné estetické a přírodní hodnoty. **Krajinný ráz** je charakterizován přírodní zvláštností či jedinečností určitého místa. Krajské úřady svým nařízením tak usměrní, takové využití území a hospodaření v krajině, které by znamenalo zničení, poškození nebo rušení stavu tohoto území (AOPK, 2007).

Do roku **2012** bylo na území České republiky vyhlášeno celkem **153 přírodních parků**. V Jihomoravském kraji bylo vyhlášeno 20 přírodních parků, v Jihočeském kraji 14, v Královehradeckém kraji 5, v Karlovarském kraji 11, v Libereckém kraji 3, v Olomouckém kraji 6, v Moravskoslezském kraji 5, v Pardubickém kraji 10, v Plzeňském kraji 24, ve Středočeském kraji 19, v Ústeckém kraji 7, v kraji Vysočina je 9 přírodních parků, ve Zlínském kraji 7 a v hlavním městě Praha se nachází celkem 13 přírodních parků.

Některé přírodní parky byly vyhlášeny již před rokem 1989 jako tzv. **klidové oblasti**. Klidové oblasti, byly zřizovány za účelem omezení negativních vlivů na rekreační využívání těchto oblastí. Po roce 1989 byly klidové oblasti přejmenovány a vyhlášeny jako přírodní parky. Během následujících let se počet přírodních parků rozrůstá o nová území, některé parky přesahují i území více krajů, jako je tomu např. u přírodního parku Sovinecko, nacházející se jak v kraji Olomouckém, tak i v kraji Moravskoslezském.

V následující tabulce uvádím přehled přírodních parků dle jednotlivých krajů do roku 2012:

Tab. 1: Přehled přírodních parků v krajích České republiky.

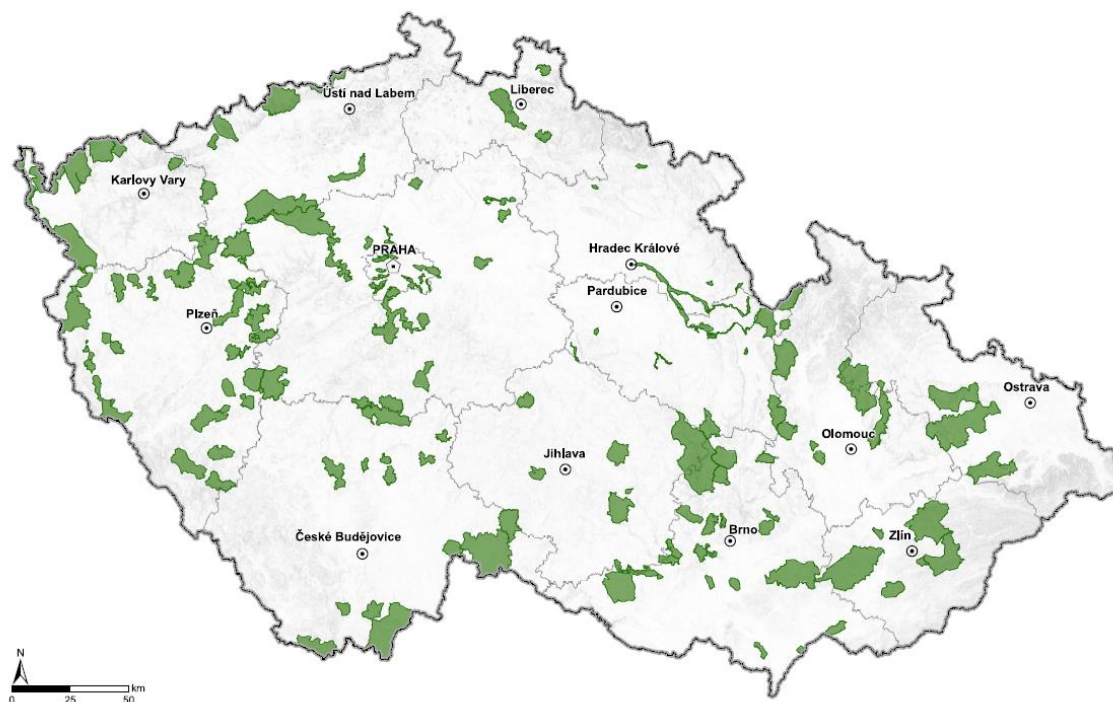
Jihomoravský kraj	Baba, Bobrava, Halasovo Kunštátsko, Jevišovka, Lysicko, Mikulčický luh, Niva Dyje, Niva Jihlavy, Oslava, Podkomorské lesy, Rakovecké údolí, Rokytná, Řehořkovo Kořenecko, Říčky, Strážnické Pomoraví, Střední Pojihlaví, Svrátecká hornatina, Údolí Bílého potoka, Výhon, Ždánický les.
Jihočeský kraj	Česká Kanada, Černická obora, Homolka Vojířov, Javořická vrchovina, Jistebnická vrchovina, Kukle, Novohradské hory, Písecké hory, Plziny, Polánka, Poluška, Soběnovská vrchovina, Turovecký les, Vyšebrodsko.
Královehradecký kraj	Orlice, Sýkornice, Les Včelný, Údolí Rokytenky a Hvězdné, Hrádeček.
Karlovarský kraj	Český les, Halštrov, Horní střela, Jelení vrch, Kamenné vrchy, Leopoldovy Hamry (chebská a sokolovská část), Přebuz, Smrčiny, Stráž nad Ohří, Zlatý kopec.
Liberecký kraj	Peklo, Ještěd, Maloskalsko.
Olomoucký kraj	Velký Kosíř, Březná, Kladecko, Sovinecko, Terezké údolí, Údolí Bystřice.
Moravskoslezský kraj	Moravice, Oderské vrchy, Podbeskydí, Sovinecko, Údolí Bystřice.
Pardubický kraj	Údolí Krounky a Novohradky, Doubrava, Bohdalov -Hartinkov, Heřmanův Městec, Jeřáb, Králický Sněžník, Lanškrounské rybníky, Orlice, Suchý vrch - Buková hora, Údolí Křetínky.
Plzeňský kraj	Brdy, Buděticko, Buková Hora -Chýlava, Český les, Hadovka, Horní Berounka, Horní Střela, Hřešihlavská, Kakov - Plánický hřeben, Kamínky, Kašperská vrchovina, Kochánov, Kornatický potok, Kosí potok, Manětínská, Plánický hřeben, Pod Štědrým, Radeč, Rohatiny, Sedmihoří, Úterský potok - západ, Valcha, Zelenov, Trhoň.
Středočeský kraj	Brdy - Hřebeny, Čížovky, Dolní Povltaví, Džbán, Džbány - Žebrák, Hornopožárský les, Chlum, Jabkenicko, Jesenicko, Jistebnická vrchovina, Kersko - Bory, Okolí Okoře a Budče, Petrovicko, Povodí Kačáku, Rymář, Střed Čech, Škvorecká obora Králičina, Třemšín, Velkopopovicko.

Ústecký kraj	Bezručovo údolí, Dolní Poohří, Doupovská pahorkatina, Džbán, Loučenská hornatina, Údolí Prunéřovského potoka, Východní Krušné hory,
Kraj Vysočina	Balinské údolí, Bohdalovsko, Čeřínek, Doubrava, Melechov, Rokytná, Střední Pojihlaví, Svratecká hornatina, Třebíčsko.
Zlínský kraj	Hostýnské vrchy, Chříby, Prakšická vrchovina, Stříbrnické paseky, Vizovické vrchy, Záhlinické rybníky, Želechovické paseky.
Praha	Botič - Milíčov, Drahaň - Trója, Dubeč, Hostivař - Záběhlce, Košíře - Motol, Klánovice - Čihadla, Modřanská rokle Cholupice, Prokopské a Dalejské údolí, Radotínsko Chuchelský háj, Rokytná, Říčanka, Smetánka, Šárka - Lysolaje.

3.1 Charakteristika přírodních parků v samosprávných krajích České republiky

Podrobnou charakteristikou jednotlivých území přírodních parků v krajích České republiky se zabývá knižní edice s názvem **Chráněná území České republiky**, kterou od roku 2002 postupně vydala **Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky** a **Ekocentrum Brno**. Popis jednotlivých přírodních parků je v edici doplněn nejen o informace týkající se geologického podkladu, fauny a flóry, ale můžeme zde nalézt i ortofotografie území přírodních parků včetně fotografií krajinného rázu.

V této kapitole se zaměřím na nástin jednotlivých charakteristik přírodních parků, včetně jejich rozlohy a data vyhlášení. Pro ucelnější přehlednost o rozložení přírodních parků v České republice přikládám mapu s vyznačením jejich území. Přírodní parky, které územně patří do více krajů, jsou popsány v každém z krajů samostatně, v kolonce s názvem „**Datum vyhlášení**“ udávám záměrně prvotní rok vyhlášení, tehdy klidové oblasti, dnes přírodního parku. Za významnou informaci považuji údaj o nejstarším přírodním parku nacházejícím se na území České republiky, jedná se o přírodní park **Písecké hory**, jež byl vyhlášen roku 1973, ležící na území Jihočeského kraje, naopak nejmladším přírodním parkem je park **Dubeč** z roku 2010 nacházející se na území hl. města Prahy.

Obr. 1: Územní rozložení přírodních parků v České republice.

Tab. 2: Charakteristika přírodních parků v Jihomoravském kraji (Mackovič, et al., 2007).

Jihomoravský kraj	Rozloha	Datum vyhlášení	Charakteristika
Baba	1000 ha	1990	Vzácné dochované jedinečné komplexy teplomilných doubrav.
Bobrava	3100 ha	1982	Meandrující toky s pestrými břehovými porosty a plochami polokulturních nivních luk.
Halasovo Kunštátsko	5962,19 ha	1980	Rozmanitá krajina utvářena členitou mozaikou lesa s bohatým zastoupením rozptýlené zeleně, agrárních teras, kamenic a luk.
Jevišovka	13684,82 ha	1977	Zaklesnuté meandry s břehovými porosty.
Lysicko	4074,36 ha	1994	Plochy zemědělsky využívané krajiny s bohatým zastoupením rozptýlené zeleně s mírně převažujícím lesem.
Mikulčický luh	789,12 ha	1999	Dlouhý meandrující tok s bohatou mokřadní a vodní vegetací.
Niva Dyje	1369,72 ha	2002	Rozsáhlé lužní lesy s přirozenou až přírodně blízkou vegetací.
Niva Jihlavy	1300 ha	1999	Údolní niva s přirozeně meandrujícími toky.
Oslava	2200 ha	1997	Hluboce zaklesnuté meandry se společenstvy pobřežních rákosin.
Podkomorské lesy	3406,33 ha	1989	Členitá lesnatá pahorkatina s pozměněnou výsadbou se vzácnými stoletými stromy.
Rakovecké údolí	1198,47 ha	1978	Zalesněné údolí s částmi vlhkých až podmáčených pcháčovských luk.

Rokytná	5320 ha	1978	Údolí přirozeně meandrujících toků s plochými nivami a zalesněnými úbočími.
Řehořkovo Kořenecko	2305,7 ha	1992	Dochované rozsáhlé fragmenty přirozených vlhkomilných až rašelinných společenstev.
Říčky	2900 ha	1984	Území s bohatou sítí rybníčků, potoků, pramenů a studánek.
Strážnické Pomoraví	2817,30 ha	1993	Přirozeně meandrující tok s přirozenou činností vody tvarující celou údolní nivu.
Střední Pojihlaví	1500 ha	1989	Zachovalé komplexy přirozených až přírodě blízkých pestrých lesů.
Svratecká hornatina	37010,45 ha	1995	Hustá síť vodních toků s hlubokými údolními.
Údolí Bílého potoka	3500 ha	1978	Hluboká zalesněná a skalnatá údolí s dlouhým tokem, z převážně přirozenými břehovými porosty.
Výhon	1700 ha	2002	Území se zemědělsky přeměněnými přírodními plochami doplněné lidskými obydlími.
Ždánický les	18195,26 ha	1996	Převažující údolí s potůčky a potoky s centrální zalesněnou částí.

Tab. 3: Charakteristika přírodních parků v Jihočeském kraji (Albrecht, et al., 2003, Čech, et al., 2002).

Jihočeský kraj	Rozloha	Datum vyhlášení	Charakteristika
Česká Kanada	29100 ha	1994	Soustava rašelinišť, rašelinných a vlhkých luk a vodní společenstva čistých rybníků.
Černická obora	2550 ha	1994	Území s přirozenou akumulací vod s ekosystémem rybníků, se společenstvy rákosin a vysokých ostřic.
Homolka - Vojířov	4310 ha	1994	Dochované smíšené lesní porosty a rozsáhlá rašeliniště.
Javořická vrchovina	7880 ha	2004	Lesní společenstva a trvalé travní porosty s menšími vodními plochami.
Jistebnická vrchovina	7270 ha	1994	Kopcovitá krajina s mozaikou polí, luk a lesíků a množstvím vodních ploch.
Kukle	1120 ha	1994	Významné svahy říčního a potočního údolí.
Novohradské hory	23820 ha	1999	Souvislé lesní komplexy s nejstarší pralesovou rezervací v ČR.
Písecké hory	6030 ha	1973	Souvislé zalesněné smíšené porosty s mozaikou rybníků.
Plziny	990 ha	1994	Lesní komplexy střídající jehličnaté kultury se smíšenými okrajními porosty.
Polánka	1620 ha	1994	Území s významným krajinným prvkem tvořený sítí polních cest.
Poluška	2190 ha	1999	Lesní ekosystém s ojedinělou přirozenou skladbou lesů a rašelinišť.
Soběnovská vrchovina	3660 ha	1995	Druhová lesní skladba s mozaikou polí, luk a biotopy vlhkých a rašelinných luk.

Turovecký les	2030 ha	1994	Zalesněné území doplněné většími plochami rybníků.
Vyšebrodsko	8720 ha	1995	Zbytky přirozených lesních komplexů doplněny ekosystémem vlhkých luk a četných rašelinišť.

Tab. 4: Charakteristika přírodních parků v Královéhradeckém kraji (Faltysová, et al., 2002).

Královehradecký kraj	Rozloha	Datum vyhlášení	Charakteristika
Orlice	11462 ha	1996	Četné meandry, slepá ramena a odstavené tůně.
Sýkornice	252,194 ha	1984	Lesní porosty tvořené smrkovými monokulturami s fragmenty přirozených dubohabřin a bučin.
Les Včelný	235,78 ha	1996	Lesní komplex tvořen jehličnany s příměsí smíšených porostů a vodními plochami.
Údolí Rokytanky a hvězdné	11000 ha	2002	Ekosystémy nivních společenstev.
Hrádeček	233,87 ha	2000	Vzácná společenstva potočního luhu.

Tab. 5: Charakteristika přírodních parků v Karlovarském kraji (Zahradnický, et al., 2004).

Karlovarský kraj	Rozloha	Datum vyhlášení	Charakteristika
Halštrov	4300 ha	1984	Převládající smrkové monokultury s příměsí modřínů, javorů, dubů a buků.
Kamenné vrchy	3600 ha	1995	Prameniště řady větších potoků, velké vodní plochy tvořené rybníky a soustavou minerálních pramenů.
Smrčiny	6300 ha	1990	Rozsáhlé plochy rašelinišť.
Přebuz	9859 ha	1980	Rozsáhlý komplex vrchovištních rašelinišť s návazným lesním ekosystémem.
Leopoldovy Hamry	4000 ha	1986	Hluboká údolí s řadou přítoků, přeměněné kulturní smrčiny s příměsí buku, borovic, břízy a olše.
Jelení vrch	4300 ha	1985	Území s převahou lesních porostů, tvořeno převážně smrkem ztepilým.
Stráž nad Ohří	3700 ha	1985	Bohatá teplomilná vegetace s vysokokmenovými ovocnými sady.
Zlatý kopec	1700 ha	1995	Skalní útvary porostlé bohatými společenstvy kaprad'orostů, mechů a jätrovek.

Tab. 6: Charakteristika přírodních parků v Libereckém kraji (Mackovič, et al., 2002).

Liberecký kraj	Rozloha	Datum vyhlášení	Charakteristika
Ještěd	9360 ha	1995	Skalní útvary, jeskyně, ekosystém luk s řadou významných rostlinných druhů.
Peklo	1850 ha	1997	Meandry řeky se vzácnými mokřadními druhy rostlin a živočichů. Zrašelinělé nivní louky.
Maloskalsko	2935 ha	1997	Pískovcová skalní města, pseudokrasové jevy, řada společenstev se zbytky přirozené vegetace.

Tab. 7: Charakteristika přírodních parků v Olomouckém kraji (Šafář, 2003).

Olomoucký kraj	Rozloha	Datum vyhlášení	Charakteristika
Březná	11600 ha	1997	Komplex mezofilních a hydrofilních luk a olšin s mokřady, rybníky a bystřinami.
Kladecko	1960 ha	1990	Krasové vápencové útvary se společenstvy květnatých vápnomilných bučin.
Sovinecko	19910 ha	1994	Krasové jevy, škrapy, kapsovitě prohlubně, kominovité dutiny a propastovitě jeskyně.
Terezké údolí	760 ha	1996	Pestrá mozaika biotopů podmiňující druhovou diverzitu rostlin a živočichů.
Údolí Bystřice	12600 ha	1995	Údolní niva vytvořena různě fluviálními naplaveninami.
Velký Kosíř	940 ha	1987	Území s rozsáhlým bezlesím, společenstvy luk.

Tab. 8: Charakteristika přírodních parků v Moravskoslezském kraji (Weissmannová, et al., 2004).

Moravsko-slezský kraj	Rozloha	Datum vyhlášení	Charakteristika
Moravice	14215 ha	1994	Kaňonovité údolí s jedinečnými meandry.
Oderské vrhy	28703 ha	1994	Rozsáhlé svahy pokryté smíšenými lesy, lužními lesy a nivami.
Podbeskydí	12800 ha	1994	Území s mimořádnou druhovou pestrostí živých organismů.
Sovinecko	19910 ha	1994	Hluboká údolí a výrazné svahy pokryté lesními porosty s druhovou skladbou blízkou přirozeným porostům.
Údolí Bystřice	12600 ha	1995	Lesy s přirozenou druhovou skladbou, fragmenty pastvin a luk se vzácnými rostlinnými společenstvy

Tab. 9: Charakteristika přírodních parků v Pardubickém kraji (Faltysová, et al., 2002).

Pardubický kraj	Rozloha	Datum vyhlášení	Charakteristika
Údolí Krounky a Novohradky	511 ha	1998	Členitá krajina s údolními říčkami.
Doubrava	426 ha	1998	Hluboká údolí s kamenitými řečišti, druhotné smrkové společenstva.
Bohdalov - Hartinkov	6265 ha	1996	Pestrá geologická stavba, biologicky hodnotná území menšího plošného rozsahu.
Heřmanův Městec	341 ha	1996	Druhotná rostlinná společenstva, uměle vysázené porosty bohaté na nepůvodní dřeviny.
Jeřáb	1406 ha	1987	Silně členitý georeliéf zalesněn druhotnými monokulturními smrčínami se zbytky bučin.
Králický Sněžník	5303 ha	1987	Vlhké podhorské louky.
Lanškrounské rybníky	243 ha	1990	Soustava rybníků s okolními lesními porosty.
Orlice	5058 ha	1996	Podhorský krajinný ráz, v nížinách tvořen množstvím starých říčních ramen.
Suchý vrch - Buková hora	6427 ha	1987	Lesní ekosystémy smrkových monokultur se zbytky smíšených bukojedlových porostů.
Údolí Křetinky	5570 ha	1996	Vysoké skalní stěny, rašelinné louky.

Tab. 10: Charakteristika přírodních parků v Plzeňském kraji (Zahradnický, et al., 2004).

Plzeňský kraj	Rozloha	Datum vyhlášení	Charakteristika
Brdy	6700 ha	1985	Souvislé lesní komplexy se střídající se zemědělskou krajinou, hluboké lesy a květnaté louky.
Buděticko	4400 ha	1994	Řada lomů s četnými nerosty, krajinný ráz tvoří dominantní vápencové vrchy s vápnomilnými společenstvy.
Buková hora - Chýlava	2700 ha	1983	Jádro parku je tvořeno rozsáhlými lesními komplexy, v jehož centru se nachází národní přírodní rezervace.
Český les	17200 ha	1990	Toky s přirozenými lesnatými porosty, rašelinné smrčiny s náznaky původních luh.
Hadovka	2020 ha	1980	Dominující společenstva křovin, lesních lemů a ovsíkových luk.
Horní Berounka	5000 ha	1995	Dochované fragmenty společenstev dubohabřin, reliktní bory acidofilní doubravy.
Horní Střela	7350 ha	1978	Hluboká údolí se zaklesnutými meandry, úzké vlhké potoční nivy s ceněnými květnatými loukami.
Hřešihlavská	1000 ha	1978	Strmé zalesněné svahy s meandry řek. Cenné polohy tvoří reliktní bory, skalní stepi a suťové lesy.
Kákov-Plánický hřeben	900 ha	1982	Smíšené lesy s převahou buku a smrku.

Kamínky	834 ha	1979	Oblast smíšených dubohabrových lesů.
Kašperská vrchovina	4472 ha	1981	Zalesněná území s lokalitami podmáčených smrčín a roztroušených zbytků květnatých bučin.
Kochánov	8259 ha	1985	Vápencové krasové jeskyně, vodní toky se zachovalými sejповými poli, s většinou zarostlými lužními lesy.
Kornatický potok	2662 ha	2001	Území s lesními porosty a četnými rybníky
Kosí potok	2321 ha	1978	Hluboká zaříznutí údolí potoka s příkrými svahy.
Manětínská hornatina	4500 ha	1978	Prameniště řady potoků při okrajních ležícími menšími rybníky.
Plánický hřeben	7851 ha	1979	Členitý terén s mozaikou lesů, drobnými vodními plochami a četnými balvanitými pastvinami.
Pod Štědrým	2500 ha	1979	Pestrá mozaika lesů, remízků, luk, pastvin, polí s řadou vodních ploch.
Radeč	5944 ha	1979	Rozsáhlý lesní komplex smrkových monokultur se zbytky dubobukových a jedlobukových lesů.
Rohatiny	1100 ha	1978	Lesní smrkové a borové porosty, místy se zachovalými původními listnatými dřevinami.
Sedmihoří	1100 ha	1994	Soustava rybníků a rybníčků se vzácnou květenou.
Trhoň	4465 ha	1979	Oblast s řadou významných především kulturních a přírodních památek.
Úterský potok - západ	1805 ha	1997	Hluboká zaříznutá údolí.
Valcha	1417 ha	1980	Borovicové lesní porosty s chudými bory a mokřadními porosty.
Zelenov	345 ha	1987	Zachovalé vlhké louky se vzácnými rostlinami, smrčinový lesní porost doplněn porosty olšin.

Tab. 11: Charakteristika přírodních parků ve Středočeském kraji (Ložek, et al., 2005, Bednář, et al., 2010, Středočeský krajský úřad, 2008).

Středočeský kraj	Rozloha	Datum vyhlášení	Charakteristika
Brdy-Hřeben	18400 ha	2009	Území s výraznou převahou smíšených lesů.
Čížovky	386 ha	1998	Bohatá krajina s lesní, polní, luční a vodní vegetací a kaskádou menších rybníků.
Dolní Povltaví	1043 ha	1994	Výrazné údolí Vltavy s mohutnými skalními výchozy mající charakter kaňonu.
Džbán	41578 ha	1994	Geologicky výjimečné území s rozsáhlou zdviženou a rozlámanou křídovou tabulí.
Džbány-Žebrák	5300 ha	1996	Rozsáhlé louky s bohatými prameništi a remízky.
Hornopožárský les	2500 ha	2002	Lesy s druhovou jehličnatou skladbou se zachovalými listnatými lesy.

Chlum	1319 ha	2000	Lesní komplexy středoevropských dubohabřin s navazujícími společenstvy travinobylinnými a travinokřovinými.
Jabkenicko	1702 ha	1998	Zachovalé habrové doubravy, v nivě podmáčené olšiny a vlhké nivní louky.
Jesenicko	8825 ha	1987	Rozsáhlé lesní komplexy s velkým množstvím rybníků. V krajině se vyskytují roztroušené balvany až kamenná stáda a viklany.
Jistebnická vrchovina	6735,68 ha	1996	Lesnatá krajina se skalními útvary.
Kersko-Bory	2322 ha	1986	Rozsáhlé lesní komplexy.
Okolí Okoře a Budče	1156 ha	1997	Neobhospodařované stráně s menšími stepními loučkami.
Petrovicko	2318 ha	2008	Významné přírodně estetické hodnoty se zachovalými geomorfologickými prvky a mimolesními dřevinami.
Povodí Kačáku	4673 ha	1988	Výrazná údolí toků doplněná lesní, lesoplní a polní krajinou.
Rymář	1596 ha	1994	Skalní města s menší částí zalesněna borovými porosty.
Střed Čech	9893 ha	1990	Výrazné údolí a svahy protnuté hlubokým kaňonem řeky vytvářející řadu meandrů.
Škvorecká obora Králičina	107 ha	2009	Zachovalý fenomén říční nivy s navazujícími lesními porosty.
Třemšín	11294 ha	1997	Horský ráz s výraznými svahy.
Velko - popovicko	2127 ha	1993	Mozaika menších či větších lesních celků doplněné zemědělskou krajinou.

Tab. 12: Charakteristika přírodních parků v Ústeckém kraji (Kuncová, 1999).

Ústecký kraj	Rozloha	Datum vyhlášení	Charakteristika
Bezručovo údolí	6500 ha	2002	Hluboká a dlouhá údolí s rašeliništi.
Údolí Pruněřovského potoka	3000 ha	2000	Skaliská údolí s vysokými vodopády a vzácnými chráněnými druhy rostlin.
Dolní poohří	4359 ha	2000	Meandrující řeky s uceleným komplexem lužních lesů, neregulovanými částmi řeky a mrtvými říčními rameny.
Doupovská pahorkatina	4770 ha	1996	Rozsáhlé travnaté porosty stepního a lesostepního charakteru.
Džbán	41578 ha	1994	Většina území pokrytá lesy, včetně přirozených smíšených porostů.
Východní Krušné hory	4700 ha	1995	Dochované původní horské květnaté louky.
Loučenská hornatina	14 425 ha	2006	Hluboká údolí s četnými prameništi a toky, rašeliništi, plochými bezlesnými nivami toků a horskými loukami.

Tab. 13: Charakteristika přírodních parků v kraji Vysočina (Čech, et al., 2002).

Kraj Vysočina	Rozloha	Datum vyhlášení	Charakteristika
Balinské údolí	428 ha	1984	Zahloubené údolí meandrující řeky s krátkými strmými svahy rozčleněné četnými svahovými údolími.
Bohdalovsko	6041,38 ha	2001	Bohatý ekosystém s vysokým zastoupením rybníků.
Čeřínek	2485 ha	1985	Rašelinné louky střídající se s územím mající pozoruhodný horský ráz.
Doubrava	426 ha	1998	Druhotně zalesněné svahovité údolí s kamenitými řečišti.
Melechov	3239 ha	1995	Zachovalá lesní společenstva v podobě přípotočních olšin.
Rokytná	2700 ha	1978	Mělké úseky s plochou nivou a zahloubenými úseky se skalnatými břehy.
Střední Pojihlaví	1500 ha	1988	Hluboká údolí s přítoky a s členitými skalními výchozy a výraznými zaklesnutými meandry.
Svratecká hornatina	24817 ha	1988	Hluboká údolí s přítoky jednotlivých potoků, členitý reliéf s rozmanitým podložím, půdami a klimatem.
Třebíčsko	9800 ha	1982	Území s přeměněnou původní lesní skladbou na pastviny, louky a pole.

Tab. 14: Charakteristika přírodních parků ve Zlínském kraji (Mackovič, et al., 2002).

Zlínský kraj	Rozloha	Datum vyhlášení	Charakteristika
Hostýnské vrchy	20400 ha	1989	Cenné části porostů mající charakter pralesů a suťových lesů.
Chříby	6300 ha	1991	Lesní komplexy s převahou dubobukových a bukových porostů a dubohabrových lesů.
Prakšická vrchovina	44825 ha	1999	Lesní porosty teplomilných doubrav s velkým podílem habrů.
Vizovické vrchy	13300 ha	1993	Dubohabrové háje se zbytky květnatých luk, skalní útvary a lesy.
Stříbrnické paseky	150 ha	1993	Krajinný ráz tvoří zachovalá podoba pasekářského osídlení s rozvolněnou Chalupářskou zástavbou.
Záhlinické rybníky	500 ha	1995	Komplex rybníků, přílehlých luk a lužního lesa.
Želechovické paseky	1047,9 ha	2001	Harmonické uspořádání přírodních a civilizačních krajinných prvků podle principu pasekářského způsobu hospodaření.

Tab. 15: Charakteristika přírodních parků v hlavním městě Praha (Kubíková, et al., 2005, Envis, 2010, OPPK, 2009).

Hl. město Praha	Rozloha	Datum vyhlášení	Charakteristika
Botič - Milíčov	873 ha	1984	Estetické krajinné enklávy s nívnými loukami, pásy lesa se šířícími břehovými porosty se spontánní změnou v druhové luhy.
Drahaň - Trója	478 ha	1990	Rozsáhlé skalní stepi s xerotomními křovinami a teplomilná vřesoviště se stepními společenstvy.
Dubeč	2,5 ha	2010	Zrevitalizované území s následným vytvořením přírodního parku s řadou vodních ploch, stromů a rostlin.
Hostivař - Záběhlice	372 ha	1990	Ekosystém s přirozenými meandry a pásy pobřežní vegetace.
Klánovice - Čihadla	2017 ha	1991	Rozsáhlé lesní komplexy s bohatou ukázkou biocenóz.
Košíře - Motol	313 ha	1991	Smíšené porosty s řadou mohutných starých stromů a potoční niva s loukami a břehovými porosty.
Modřanská rokle Cholutice	1531 ha	1991	Lesní ekosystém přecházející v nezalesněné plochy se vzácnou teplomilnou květenou.
Prokopské a Dalejské údolí	725 ha	1993	Částečně zachovalá původní lesní vegetace se stepní a skalní fytoocenózou.
Radotínsko - chuchelský háj	1386 ha	1990	Teplomilné háje se škálou skalních stepí.
Rokytko	105 ha	1990	Kulturní krajina rozprostírající se podél většího potoka s loukami, břehovými porosty a menšími ostrůvky křovin.
Říčanka	401 ha	1984	Střídající se lučinaté úseky s břehovými porosty, lesy a rybníky.
Smetánka	150 ha	2009	Krajinářský pozoruhodný komplex zachovalé příměstské krajiny s dominantou zalesněného vrchu.
Šárka - Lysolaje	1005 ha	1990	Vřesoviště s teplomilným keřovým a travnatým společenstvem.

3.2 Naučné stezky v přírodních parcích České republiky

Naučná stezka (NS) je předem určená turistická, cykloturistická, vodácká či jiná trasa procházející chráněným územím, lesem, lesoparkem, zámeckým parkem, historickým centrem města, příp. jinou lokalitou. **Cílem naučné stezky** je předat procházejícím lidem (turistům) důležité informace vztahující se k danému místu nebo lokalitě, má tedy za cíl **vzdělávat**. K tomuto účelu jsou využívány informační panely, tištění průvodci nebo jiné formy předávání informací o naučných stezkách. Informace o naučných stezkách můžeme nalézt i na webových stránkách kraje, města, obce nebo správce stezky. **Informační panely** na naučných stezkách bývají zpravidla rovnoměrně rozmístěny po celé délce trasy a číslovány od výchozího bodu vzestupně k poslednímu cílovému informačnímu panelu.

Každý informační panel je svým obsahem cíleně zaměřen na určitý jev, zajímavost nebo historickou událost vážící se k danému konkrétnímu místu či lokalitě. Na informačním panelu se nachází vysvětlující popis týkající se daného jevu, zpravidla i s fotografiemi, obrázky, schémata apod. Smluvenou značkou pro naučné stezky je bílý čtverec s úhlopříčně vedeným zeleným pruhem z levého horního do pravého dolního rohu. Výjimečné mohou být naučné stezky značeny i jiným způsobem, např. tzv. psaníčkem, který je vyznačen dvěma na sobě naléhajícími trojúhelníky červené a bílé barvy. Mezi nejčastější tematiku, se kterou se můžeme na naučných stezkách setkat, je oblast zaměřená na lesní problematiku, hornictví, geologii a vlastivědnou tematiku. Dále jsou stezky přírodně ochranné, městské nebo sportovní (Stezky.info, 2003). V poslední době dochází k vytýčení i tzv. školních naučných stezek, realizovaných školami se zaměřením odpovídající tématu výuky na daném typu školy.

Stručná charakteristika jednotlivých typů naučných stezek:

Lesnické stezky – trasa – příměstský les, lesopark; zaměření – fauna a flóra lesa, lesní hospodářství, těžba dřeva.

Hornické stezky – trasa – region s historicky významným nalezištěm nerostných surovin, drahých kovů; zaměření – pozůstatky historie těžby, odvaly, zabezpečené vstupy do štol.

Geologické stezky – trasa – lokality s významnými geologickými aktivitami; zaměření – skalní odkryvy, lomy, naleziště minerálů, zkamenělin.

Vlastivědné stezky – trasa – krajinné a lokální zajímavosti; zaměření – zámky, hrady, zříceniny, památky.

Přírodně ochranné stezky – trasa – chráněné krajinné oblasti, přírodní parky, přírodní rezervace; zaměření – fauna a flóra (vzácné a chráněné druhy).

Městské stezky – trasa – historické centrum města, obce, stavební a jiné památky; zaměření – kostely, původní městská zástavba, pomníky, technické památky, hradby, brány.

Sportovní stezky – trasa – příměstský les, lesopark; zaměření – sportoviště s informačními panely s doporučenými cviky (stezky.info, 2003).

Školní stezka – trasa – okolí školy, příměstský les; zaměření – fauna a flóra, památky, lokální zajímavosti aj.

Správce naučných stezek jsou většinou základní organizace Českého svazu ochránců přírody (ZO ČSOP), neziskové organizace, obecní úřady, města apod. Správce naučné stezky se stará o její životnost, tzn. udržuje její trasu, opravuje chodníky, obnovuje značení, nahrazuje zničené panely (Stezky.info, 2003).

V následujících tabulkách uvádím příklady naučných stezek v přírodních parcích jednotlivých krajů České republiky:

Tab. 16: Naučná stezka v přírodním parku Jihomoravského kraje (LesyČR, 2012).

Naučná stezka	Oblast	Přírodní park	Správce stezky	Zaměření	Délka trasy v km	Počet zastavení	Náročnost trasy + přístupnost stezky
Bučín	Jižní Morava	Bobrava	Lesní správa Náměšť nad Oslavou	lesnictví	3,5	9	lehká pěší turistika

Tab. 17: Naučné stezky v přírodních parcích Jihočeského kraje (Drábek, 2007).

Naučné stezky	Oblast	Přírodní park	Správce stezky	Zaměření	Délka trasy v km	Počet zastavení	Náročnost trasy + přístupnost stezky
Senotín	Jindřichohradecko	Česká Kanada	Nezjištěno	historie ekologie	2,5	8	lehká pěší turistika cykloturistika
Poznej kraj Pod Javořicí	Studená	Javořická vrchovina	Obec Studená	příroda	12	9	lehká pěší turistika
Lesnická NS Terčino údolí	Údolí u Nových Hradů	Novohradské hory	ZO ČSOP Nové Hradky	dendrologie lesní hospodářství	1,5	7	lehká pěší turistika

Tab. 18: Naučné stezky v přírodních parcích Královehradeckého kraje (Město Choceň, 2010, Český ráj, 1992).

Naučné stezky	Oblast	Přírodní park	Správce stezky	Zaměření	Délka trasy v km	Počet zastavení	Náročnost trasy + přístupnost stezky
Choceňská	Choceň	Orlice	Město Choceň	historie regionu a venkova	35	19	střední pěší turistika cykloturistika
Sýkornice	Štikov-Nová Páka	Sýkornice	Město Nová Páka	příroda geologie historie	4	5	lehká pěší turistika cykloturistika

Tab.19: Naučná stezka v přírodním parku Karlovarského kraje (Drábek, 2008).

Naučná stezka	Oblast	Přírodní park	Správce stezky	Zaměření	Délka trasy v km	Počet zastavení	Náročnost trasy + přístupnost stezky
Lubsko	Luby	Kamenné vrchy - Leopoldo - Hamry	Město Luby	historie ekologie botanika zoologie	9	17	lehká pěší turistika cykloturistika

Tab. 20: Naučné stezky v přírodních parcích Libereckého kraje (Modrý, 2009).

Naučné stezky	Oblast	Přírodní park	Správce stezky	Zaměření	Délka trasy v km	Počet zastavení	Náročnost trasy + přístupnost stezky
Pekelské údolí	Zahrádky-Robeč	Peklo	Město Česká Lípa	fauna a flóra	4	10	lehká pěší turistika
Ještědské vápence	Pilínkov-Rozstání	Ještěd	Jizersko-ještědský horský spolek	geologie	12	12	střední pěší turistika
Terasy Ještědu	Ještěd a okolí	Ještěd	Jizersko-ještědský horský spolek	geologie geo- morfologie	10	12	těžká pěší turistika
Hravé putování lesem	Na Výpřeži-Ostašov	Ještěd	Základní škola Křižanská, Liberec-Ostašov	enviromen- tální výchova	12	3	lehká pěší turistika cykloturistika

Tab. 21: Naučné stezky v přírodních parcích Olomouckého kraje (Perůtka, 2010).

Naučné stezky	Oblast	Přírodní park	Správce stezky	Zaměření	Délka trasy v km	Počet zastavení	Náročnost trasy + přístupnost stezky
Kladecko	Šubířov-Jesenec	Kladecko	Město Prostějov	historie příroda	6,5	13	střední pěší turistika cykloturistika
Terezkým údolím	Náměšť na Hané-Laškov	Terezké údolí	Sagittaria SPOPSM	historie příroda krajinařské zajímavosti	6	11	lehká pěší turistika cykloturistika
Údolím Bystřice	Domašov nad Bystřicí	Údolí Bystřice	Sagittaria SPOPSM	historie příroda	13	11	střední pěší turistika
Velký Kosíř I	Čechy pod Kosířem	Velký Kosíř	ČSOP, Regionální sdružení Iris Prostějov	paleontologie archeologie dendrologie	11	12	lehká pěší turistika cykloturistika
Velký Kosíř II	Čechy pod Kosířem	Velký Kosíř	Mikroregion Kosířsko	zemědělství fauna flóra	3,5	6	lehká pěší turistika cykloturistika

Tab. 22: Naučné stezky v přírodních parcích Moravskoslezského kraje (Strakoš, 2008).

Naučné stezky	Oblast	Přírodní park	Správce stezky	Zaměření	Délka trasy v km	Počet zastavení	Náročnost trasy + přístupnost stezky
Moravice	Vítkov Podhradí a okolí	Moravice	ZO ČSOP Opava	příroda	1,2	6	těžká pěší turistika
Přírodní park Mariánské louky	Hradec nad Moravicí	Moravice	Město Hradec nad Moravicí	botanika tech.památky historie příroda	1,9	5	lehká pěší turistika cykloturistika
Vlastivědná stezka Františka Palackého	Nový Jičín	Podbeskydí	Město Nový Jičín	příroda krajina historie geologie	11,5	22	lehká, střední pěší turistika cykloturistika

Tab. 23: Naučná stezka v přírodním parku Pardubického kraje (Město Lanškroun, 2009).

Naučná stezka	Oblast	Přírodní park	Správce stezky	Zaměření	Délka trasy v km	Počet zastavení	Náročnost trasy + přístupnost stezky
Lanškrounské rybníky	Lanškroun	Lanškrounské rybníky	Město Lanškroun	goeologie historie fauna a flóra dendrologie	5,5	8	lehká pěší turistika cykloturistika

Tab. 24: Naučné stezky v přírodních parcích Plzeňského kraje (Drábek, 2008).

Naučné stezky	Oblast	Přírodní park	Správce stezky	Zaměření	Délka trasy v km	Počet zastavení	Náročnost trasy + přístupnost stezky
F. X. France	Hádecké poleší u Šťáhlav	Kamínky	Klub českých turistů	příroda archeologie historie	10	8	střední pěší turistika
Lesnická stezka Zábělá	Bukovec, Zábělá	Horní Berounka	Správa veřejného statku města Plzně	příroda lesnictví historie	4,7	10	lehká pěší turistika
Sedmihoří	Miřkov, Racovský vrch	Semihoří	Lesy České republiky	geologie lesní hospodářství flora, fauna	10	12	lehká pěší turistika
Kosí potok	Tachovsko	Kosí potok	Sdružení obcí Konstantino lázeňsko	příroda historie vlastivědné zajímavosti	8	13	lehká pěší turistika
Údolím Úterského a Nezdeckého potoka	Bezdržice	Úterský potok-západ	Klub Českých turistů	příroda geologie historie osídlení	13,5	13	lehká pěší turistika

Tab. 25: Naučné stezky v přírodních parcích Středočeského kraje (Drábek, 2005).

Naučné stezky	Oblast	Přírodní park	Správce stezky	Zaměření	Délka trasy v km	Počet zastavení	Náročnost trasy + přístupnost stezky
Okolo Kladna	Kladno	Džbán	Město Kladno	příroda historie	11	18	lehká pěší turistika cykloturistika
Kamenné řady u Kounova	Kounov u Rakovníka	Džbány-Žebrák	Město Louna, Rakovník	geologie historie archeologie flóra a fauna	4,3	11	střední pěší turistika
Batroniccko	Kamenné Žehrovice	Povodí Kačáku	Město Kladno	historie příroda	55	bez zastávek	podle zvolené délky trasy pěší turistika
Drvotova stezka-Povodím Kačáku	Srby	Povodí Kačáku	Město Kladno	ekologie botanika zoologie geologie	11	11	lehká pěší turistika cykloturistika

Tab. 26: Naučná stezka v přírodním parku Ústeckého kraje (Krušné hory, 2011).

Naučná stezka	Oblast	Přírodní park	Správce stezky	Zaměření	Délka trasy v km	Počet zastavení	Náročnost trasy + přístupnost stezky
Bezručovo údolí	Bezručovo údolí	Bezručovo údolí	Město Chomutov	botanika zoologie lesnictví	6	6	střední pěší turistika

Tab. 27: Naučné stezky v přírodních parcích kraje Vysočina (Balogh, 2009).

Naučné stezky	Oblast	Přírodní park	Správce stezky	Zaměření	Délka trasy v km	Počet zastavení	Náročnost trasy + přístupnost stezky
Naučná stezka Čeřínek	Jihlavsko	Čeřínek	ČSOP Dolní Cerekev	přírodní poměry geomorfologické tvary	6,5	14	střední pěší turistika
Naučná stezka Balinské údolí	Žďársko	Balinské údolí	Město Velké Meziříčí, SEV Ostrůvek	fauna flóra	3,5	12	lehká pěší turistika cykloturistika
Přírodním parkem Bohdalsko	Žďársko	Bohdalsko	ZO ČSOP Žďársko	fauna flóra rybníční soustavy	38	7	střední cykloturistika

Tab. 28: Naučné stezky v přírodních parcích Zlínského kraje (Běhulová, 2007).

Naučné stezky	Oblast	Přírodní park	Správce stezky	Zaměření	Délka trasy v km	Počet zastavení	Náročnost trasy + přístupnost stezky
Fauna a flóra Chřibů	Uhersko-hradištsko	Chřiby	SOS a gymnázium ve Starém městě	fauna flóra	5	5	lehká pěší turistika
Hostýnské vrchy	Kroměřížsko	Hostýnské vrchy	ČSPOP Bystřice p. Hostýnem	příroda Hostýnských vrchů	16,5	11	střední pěší turistika cykloturistika
Hradčovice - Drslavice	Uhersko-hradištsko	Prakšická vrchovina	ZO ČSOP Uhersko-hradišsko	fauna flóra	5	9	střední pěší turistika
Zámeček	Kroměřížsko	Záhlinické rybníky	ZO ČSOP Planorbis Kroměříž	fauna a flóra lužního lesa	5,5	13	lehká pěší turistika
Pasekářská stezka	Zlínsko	Želechovické paseky	Ekocentrum Čtyřlístek, Magistrát města Zlín	příroda	6	7	střední pěší turistika

Tab. 29: Naučné stezky v přírodních parcích hlavního města Prahy (Drábek, 2005).

Naučné stezky	Oblast	Přírodní park	Správce stezky	Zaměření	Délka trasy v km	Počet zastavení	Náročnost trasy + přístupnost stezky
Meandry Botiče	Hostivař-Průhonice	Botič-Milíčov	Praha 10 Praha 4	ekologie botanika archeologie zoologie	15	14	lehká pěší turistika
Pražská botanická zahrada v Troji	Praha Troja	Drahaň-Troja	Pražská botanická zahrada	archeologie historie ekologie botanika	3	9	střední pěší turistika cykloturistika
Meandry Botiče	Hostivař-Průhonice	Hostivař-Záběhlice	Praha 10 Praha 4	ekologie botanika archeologie zoologie	15	14	lehká pěší turistika
Toulcův dvůr	Hostivař-Průhonice	Hostivař-Záběhlice	Praha 10	historie, botanika zoologie ekologie	1,2	16	lehká pěší turistika
Dubeč-Uhříněves	Dubeč-Uhříněves	Říčanka	Praha 10	příroda ekologie	5,5	15	lehká pěší turistika cykloturistika
Housle	Praha-Lysolaje	Šárka-Lysolaje	Praha 6	botanika geologie zoologie historie	1,3	12	střední pěší turistika

3.2.1 Praktické rady při zhotovení naučné stezky v přírodním parku

Tematikou naučných stezek v České republice se zabývá geolog **Karel Drábek**, který je zároveň autorem knižních publikací s názvem **Naučné stezky a trasy** a zároveň je autorem a správcem webových stránek s tematikou naučných stezek **www.stezka.cz**. Autor zároveň ve své publikaci popisuje několik praktických rad pro ty, kteří se chystají zhotovit novou naučnou stezku:

- každá stezka by měla mít jednoduchou trasu, doporučuje se trasa okružní,
- délka trasy by měla být přiměřená,
- viditelné, přehledné a jednoznačné značení stezky,
- značení by mělo být zároveň odolné proti vnějším vlivům,
- začátek i konec stezky vytvořit v přehledných a dobře dostupných místech,
- stezka začínající v místech s horší dostupností nebo v místech, které nejsou na první pohled viditelné, musí mít ukazatel s přesným označením začátku místa včetně mapky,
- důležité je označení, pro koho je stezka určena, zda jen pro pěší nebo i cykloturistiku, hipoturistiku atd.,
- pravdivé informace na panelech,
- informace o naučné stezce by měly být předány (dostupné) co nejširší veřejnosti,
- pravidelná údržba a oprava stezky včetně případné aktualizace informací na panelech,
- důležité je uvádět délku a náročnost trasy,
- informovat o návaznosti či odbočkách na jinou stezku (Drábek, 2005).

Kromě těchto základních praktických rad určitě každého budoucího zhotovitele nové naučné stezky napadne i několik dalších důležitých zásad, které by neměl při zhotovení své naučné stezky opomenout. Důležitou roli bude určitě hrát zejména tematika naučné stezky (příroda, geologie, historie, místní zajímavosti...), místo, délka a trasa jejího vyhotovení (okolí školy, lesoparky, les, přírodní parky, centra měst...) a také finanční náročnost realizace naučné stezky. Na vyhotovení naučné stezky včetně její finanční podpory se podílí jak státní, tak i nestátní organizace, řada stezek, např. školní stezky jsou vybudovány na základě financí získaných z evropských dotací.

4 VÝSLEDKY

V této kapitole seznámím čtenáře s výsledky šetření, které byly zjišťovány metodou dotazníkového šetření a metodou rozhovoru s úředníky krajských úřadů. Popsané výsledky uvádím do vzájemných souvislostí, aby z něj vyplynuly možnosti využití přírodních parků pro širokou veřejnost.

Již v této kapitole se u některých výsledků neobejdu bez interpretace výsledků, komplexnější interpretaci však ponechávám do kapitoly Diskuse.

4.1 Základní výstupy dotazníkového šetření

Úvodní část věnuji analýze dotazníkového šetření. K výsledkům šetření bylo zpracováno 7 vyplněných dotazníků. Některé dotazníky nebyly vyplněny kompletně, přesto i nevyplnění odpovědi na některé otázky považujeme, za vyjádření znalosti respondenta k dané problematice, a tudíž bude zahrnuta do výsledků šetření.

Výsledky práce:

a) Délka praxe na KÚ, odbor životního prostředí?

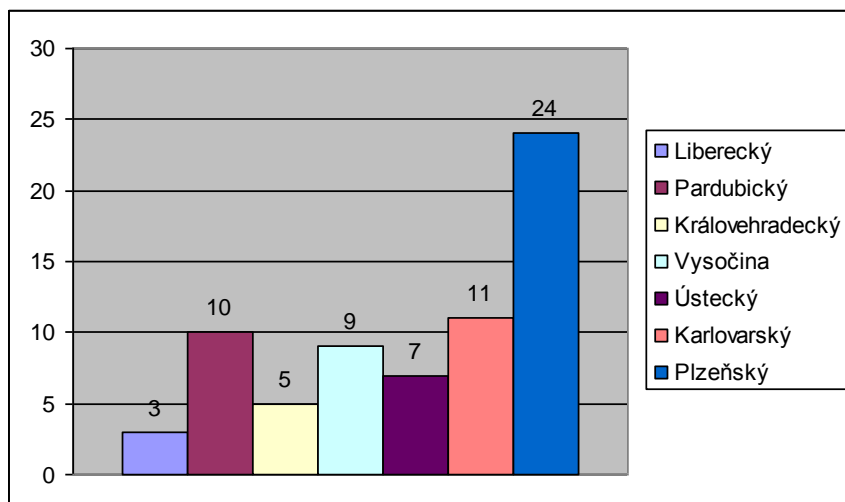
Délka praxe respondentů se nachází v rozmezí mezi 7 až 10 léty.

b) Vykonávaná pozice v KÚ?

Dotazník vyplnili v rámci otázky vykonávané pozice, celkem 2 vedoucí oddělení ochrany přírody a krajiny a 5 referentů oddělení ochrany přírody a krajiny.

c) Kolik přírodních parků se nachází na území Vašeho kraje?

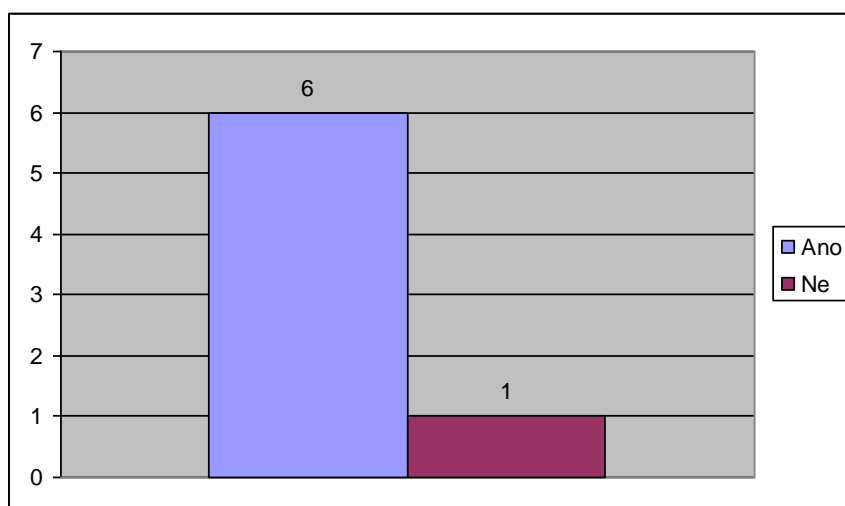
Graf 1: Počet Ppř. v jednotlivých krajích (viz. otázka 3, příloha č. 1).

Otázka byla zaměřena na ověření si informací o počtu přírodních parků na územích jednotlivých krajů. Přestože kompletní výčet přírodních parků je zaznamenán v teoretické části bakalářské práce, je tato otázka považována za velmi důležitou, protože dostupnost informací o aktuálním počtu jednotlivých přírodních parků na území České republiky je komplikována nedostatkem zdrojů. Poslední kompletní informace jsou uváděny v publikaci s názvem Edice Chráněná území ČR, vydané Agenturou ochrany přírody a krajiny. V publikaci jsou uváděny informace o přírodních parcích do roku 2006. Každý kraj by měl uvádět kompletní výčet přírodních parků na svých webových stránkách, ale dovoluji si tvrdit, že dohledání informací o přírodních parcích může činit řadu obtíží, včetně získání aktuálních informací.

d) Nachází se informace o všech přírodních parcích na webových stránkách kraje?

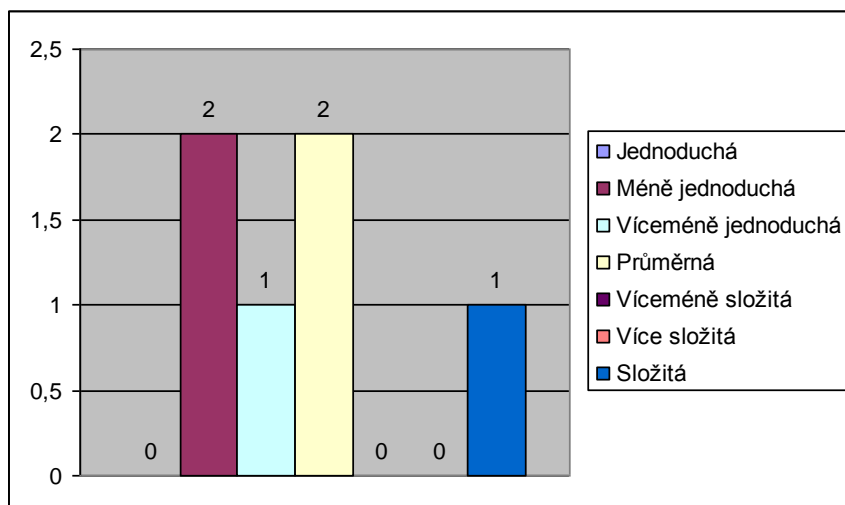
Graf 2: Informace o Přp. na webových stránkách kraje (viz. otázka 4, příloha č. 1).

Z následujícího grafu vyplývá, že informace o přírodních parcích jednotlivých krajů lze ve velké většině nalézt na webovém portále krajů, pouze v jednom případě, konkrétně se jedná o kraj Karlovarský, žádné údaje či přehled o přírodních parcích na webových stránkách kraje nenajdeme.

e) Je z Vašeho pohledu lehké se orientovat na Vašem krajském webovém portále?

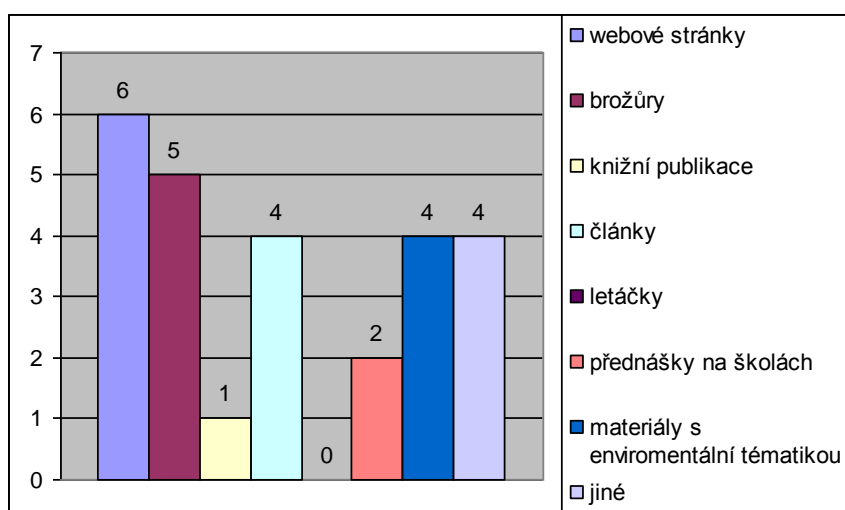
Graf 3: Orientace na webovém portále kraje s ohledem na Přp. (viz. otázka 5, příloha č. 1).

Tato otázka měla zjistit, jak subjektivně respondenti vnímají náročnost přístupu informací o přírodních parcích nacházejících se na jejich webových stránkách. Z výše uvedeného grafu je patrné, že respondenti považují přístupnost informací o přírodních parcích za méně jednoduchou až průměrnou. Jeden z dotazovaných uvedl dostupnost informací za složitou a v jednom případě respondent na tuto otázku neodpověděl.

f) Kterými zdroji jsou ze strany krajského úřadu předávány informace o přírodních parcích široké veřejnosti?

Graf 4: Informativní zdroje o Přp. ze strany KÚ (viz. otázka 6, příloha č. 1).

Další z otázek zjišťovala, kterými zdroji jsou informace o přírodních parcích předávány široké veřejnosti. Z nabídky, byly kromě možnosti **letáčky** využívány všechny nabízené

varianty. Nejvíce kraje k předání informací využívají webových stránek, dále využívají **brožury**. Respondent měl rovněž označit, zda výše uvedené zdroje jsou využívány pravidelně, nepravidelně nebo nejsou využívány vůbec. V následující tabulce uvádím přehled četnosti využití jednotlivých zdrojů:

Tab. 30: Přehled využití informačních zdrojů.

	PRAVIDELNĚ	NEPRAVIDELNĚ	NEVYUŽÍVÁME
webové stránky	4	2	0
brožury	0	5	2
knižní publikace	0	1	5
články	0	4	2
letáčky	0	0	6
přednášky na školách	0	2	4
materiály s enviromentální tematikou	0	4	2

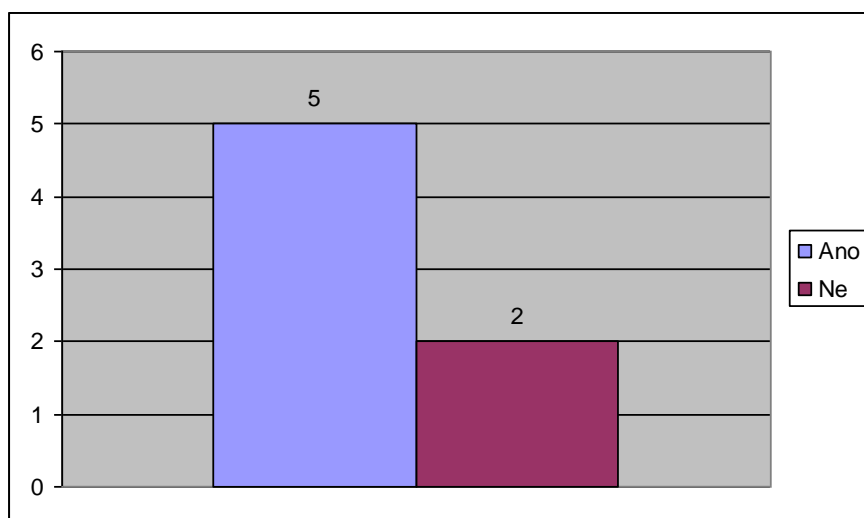
g) Kterými jinými zdroji jsou předávány informace o přírodních parcích široké veřejnosti?

U této otázky měli respondenti možnost napsat další zdroje, které jsou ze strany krajského úřadu využívány k předávání informací o přírodních parcích svého kraje. Zde respondenti uvedli následující možnosti:

- *„informační tabule v přírodních parcích,*
- *rozptýleně a pomocí všech mediálních možností, včetně e-mailu, telefonu,*
- *pravidelnou ročenkou životního prostředí,*
- *ve spolupráci s obcemi s rozšířenou působností, územní plány jednotlivých obcí.“*

h) S kterými organizacemi jste v součinnosti s ohledem na získávání aktuálních informací o přírodních parcích.?

Graf 5: Spolupráce s organizacemi (viz. otázka 8, příloha č. 1)

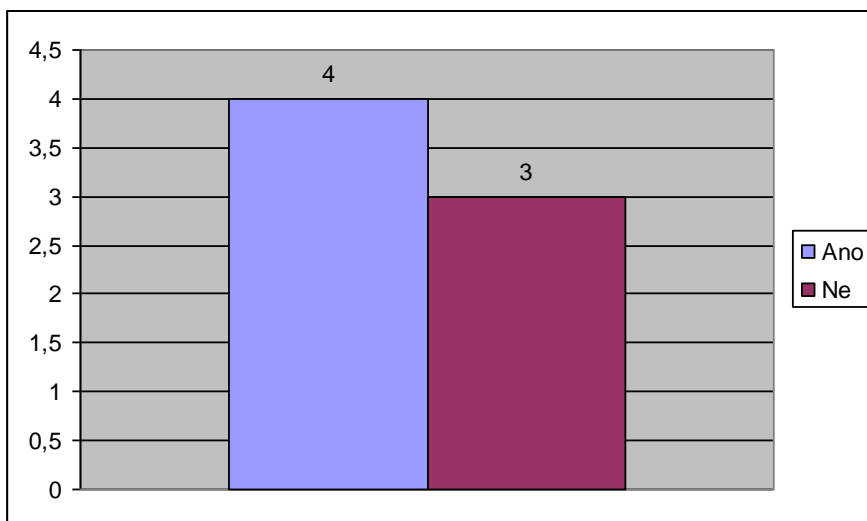

V součinnosti či ve spolupráci s organizacemi je ohledně získávání informací o přírodních parcích 5 ze 7 krajů. Respondenti měli uvést rovněž míru spolupráce. Jako spolupracující organizace byly uvedeny následující subjekty:

- úřady obce s rozšířenou působností – míra spolupráce 50 %,
- správci povodí – míra spolupráce 50 %,
- právnické a fyzické osoby zajišťující managementová opatření – míra spolupráce 100 %,
- Jizersko-ještědský horský spolek – míra spolupráce 50 %,
- zpracovatele odborných hodnocení – míra spolupráce 50 %,
- obecní a městské úřady – míra spolupráce 40 %,
- stráž přírody – míra spolupráce 20 %,
- odborné instituce – míra spolupráce 30 %,
- občanská sdružení – míra spolupráce 20 %.

ch) Je ze strany krajského úřadu realizována terénní práce za účelem získávání informací o přírodních parcích?

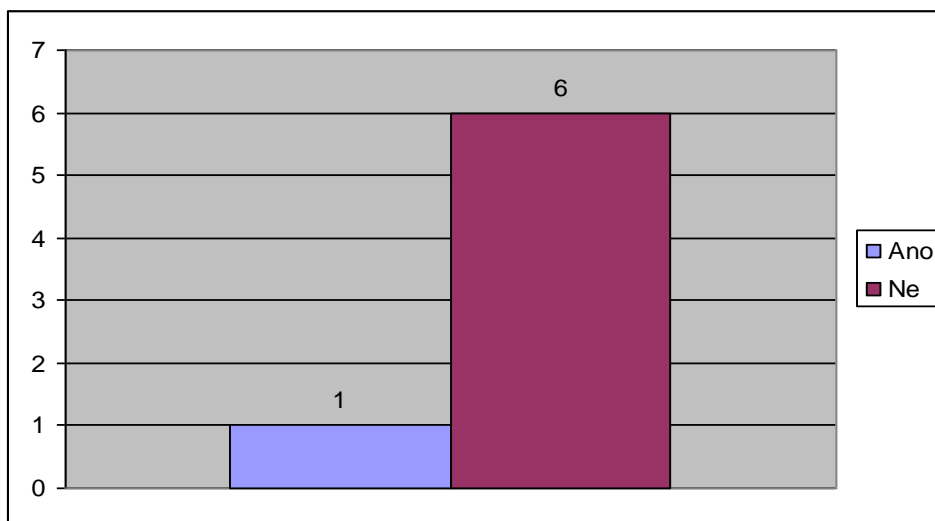
Graf 6: Informace o realizaci terénní práce v Přp. (viz. otázka 10, příloha č. 1)

Tato otázka byla zaměřena na zjištění, zda pracovníci krajského úřadu provádí terénní práci na území přírodních parků, zda nerealizují důležitá rozhodnutí pouze tzv. „od stolu“, ale mohou být přímými účastníky při získávání aktuálních informací o přírodních parcích. Na tuto otázku odpověděli 4 respondenti kladně, tzn. ano účastní se nebo vyjíždějí za účelem terénní práce na území přírodních parků. Tři respondenti odpověděli, že se žádných terénních prací na území přírodního parku neúčastní.

i) Má Váš krajský úřad webovou anketu za účelem získávání názoru široké veřejnosti k tématu životního prostředí, přírodních parků popř. jinému tématu?

Graf 7: Webové ankety k Přp. a životnímu prostředí (viz. otázka 11 a 12, příloha č. 1)

Z předchozího grafu vyplývá, že pouze jeden krajský úřad vyhlašuje webovou anketu za účelem získání informací z řad široké veřejnosti k tématu životního prostředí, popř. k tématu přírodních parků. Tato otázka měla zhodnotit, zda jednotlivé krajské úřady zajímá názor veřejnosti k výše uvedeným tématům a široká veřejnost může být potenciálním zdrojem k získávání informací o přírodních parcích a jiných tématech na úseku odboru životního prostředí.

j) Kolik naučných stezek se nachází v přírodních parcích Vašeho kraje, kdo je jejich zřizovatel a správce, a s kterými organizacemi je krajský úřad v součinnosti s ohledem na získávání informací o naučných stezkách?

Přesný počet naučných stezek v přírodních parcích byl zaznamenán pouze v Libereckém kraji, kde se nachází 2 naučné stezky a v kraji Plzeňském, kde byly uvedeny celkem 3 naučné stezky. V ostatních krajích o naučných stezkách byly následující odpovědi:

- „o naučných stezkách nemáme informace,
- v gesci krajského úřadu – ochrany přírody a krajiny není žádná naučná stezka v přírodních parcích,
- není vedena evidence.“

Ve dvou případech nebylo odpovězeno vůbec. Mezi nejčastější zřizovatele a správce naučných stezek patří obce, občanská sdružení a krajský úřad ve spolupráci s nevládními neziskovými organizacemi. Informace o vzniku naučných stezek nacházejících se na území přírodního parku získává krajský úřad od zřizovatele naučných stezek, z konzultací při založení, z žádostí o jejich financování. Mezi nejčastější organizace, s kterými je krajský úřad v součinnosti s ohledem na získávání potřebných informací o naučných stezkách v přírodních parcích patří Lesy České republiky, neziskové organizace a obce.

4.2 Rozhovory s pracovníky krajského úřadu

Jednotlivé rozhovory s pracovníky krajského úřadu, kteří vykonávají pozice vedoucích pracovníků, byly realizovány v prostorách krajských úřadů. Rozhovory byly vedeny se souhlasem s nahráváním rozhovorů na datové zařízení a pozdějším využitím při zpracování bakalářské práce.

Při obsahové analýze rozhovorů s vedoucími pracovníky jsem postupoval po jednotlivých otázkách a zaměřil se na zjištěné souhlasnosti pracovníků na tyto otázky s odpověďmi

získanými v dotazníkovém šetření. Zároveň však neopomím individuálnost reakcí či zkušeností každého pracovníka odděleně. Do textu je vložena řada autentických reakcí a výpovědí pracovníků dokreslující jejich názory a postoje k tématu.

Rozhovory probíhaly podle předem zformulovaných otázek, šlo o polostrukturované rozhovory – otázky viz. příloha č. 2. Pro lepší orientaci ve výpovědích jsem si označil pracovníka Olomouckého kraje jako respondenta R1, pracovníka Zlínského kraje R2, Moravskoslezského kraje R3 a Jihomoravského kraje R4.

1. Nachází se informace o přírodních parcích na webovém portále Vašeho kraje? Lze tyto informace z Vašeho pohledu najít lehce nebo je potřeba naopak delšího času k jejich vyhledání?

Nejdříve se zaměříme na zjištění, zda se informace o přírodních parcích nachází na webovém portále příslušného krajského úřadu. Jednotliví respondenti se vyjádřili takto:

„Přímo na webových stránkách krajského úřadu ne, ale máme smluvně s Via Hulín stránky chráněná území Zlínského kraje, kde je zmínka o přírodních parcích“ R(2).

„Ano na webových stránkách informace máme“ R(3).

„Ano je to v koncepci ochrany přírody“ R(4).

Tři respondenti se shodli na tom, že informace o přírodních parcích se nacházejí na webových stránkách kraje, v jednom případě jsou přírodní parky pod patronátem základní organizace **Českého svazu ochránců přírody**, v sekci Chráněná území Zlínského kraje, jeden z respondentů sdělil: *„Nevím, já jsem je tam nenašel“* R(1). Při podrobnějším prozkoumání webových stránek příslušného kraje, však mohu konstatovat, že i v posledním případě se informace o přírodních parcích na webových stránkách nacházejí, a to přímo v **Koncepci ochrany přírody a krajiny pro území Olomouckého kraje**. Otázka byla doplněna o subjektivní zhodnocení míry dostupnosti či přístupu informací o přírodních parcích na webových stránkách kraje. V prvním případě respondent nedokázal subjektivně zhodnotit zda je jednoduché či složité se k těmto informacím dostat: *„Musel bych to proklikat, já jsem to ještě nezkoušel“* R(1). U ostatních respondentů byla dostupnost informací zhodnocena následovně:

„Z mého subjektivního hlediska je to jednoduché, protože vím, jak na to, pro občana to může být trochu složitější, na stupnici vyjádřeno 3 až 4“ R(2).

„Já bych dal trojku, možná i dvojku“ R(3).

„Já bych to na stupnici dal tak do středu, dá se to proklikat, tak na pět, šest kliknutí“ R(4).

2. Které informační zdroje využívá krajský úřad k předání informací o přírodních parcích s ohledem na širokou veřejnost a jak často?

Přestože z předchozích odpovědí respondenta R1 nebylo zřejmé zda se informace o přírodních parcích nacházejí na webovém portále kraje, tak se u této otázky všichni dotazovaní shodli na tom, že primárním zdrojem předání informací jsou webové stránky, které zároveň informují pravidelně, u dalších zdrojů již byly odpovědi různé a rovněž byly využívány spíše nepravidelně. Při výpovědích zaznělo:

„Jsou to webové stránky a brožury. Webové stránky využívá kraj pravidelně a brožury nepravidelně“ R(1).

„Webové stránky pravidelně, brožurky jsou nepravidelně vydávány, spíše nahodile, knižní publikace zatím vydána nebyla, je v závěrečné přípravě, články se občas někde objeví, ale spíše nepravidelně, letáčky využíváme nepravidelně, přednášky na školách čas od času děláme, v materiálech s environmentální tematikou se informace objevují, nedávno jsme dělali historii ochrany přírody v Zlínském kraji. Z jiných zdrojů mě v tuto chvíli nic nenapadá“ R(2).

„Webové stránky, články děláme občas do různých publikací, periodik spíše nepravidelně, na webových stránkách je to stále. Jinými zdroji ne“ R(3).

„Webové stránky pravidelně, vydali knižku Přírodní parky Jihomoravského kraje, jedná se o propagační materiál distribuován na školy, do knihoven, výchovných institucí, domova důchodců. Publikace je k dispozici i zájemcům, kteří si ji mohou vyzvednout na krajském úřadě. Jiné zdroje nevyužíváme“ R(4).

3. S kterými organizacemi spolupracuje krajský úřad za účelem získávání aktuálních informací o přírodních parcích a je ze strany pracovníků kraje realizována terénní práce za účelem získávání těchto informací?

Odpovědi na tuto otázku byly značně odlišné. U dotazovaného R1 žádná konkrétní spolupráce s organizacemi realizována není, naopak terénní práce je prováděna z těchto důvodů: *„Z žádnými konkrétními organizacemi nespolupracujeme, terénní práce je realizována za účelem ochrany přírodního rázu, může se tam nacházet přírodní rezervace a kde se dělají terénní práce např. značení, dělají se tam plány péče, průzkumy, kontroly, sankční činnost“* R(1).

Ve druhém případě je již spolupráce realizována s více organizacemi a na terénní práce jsou využívány externí spolupracovníci: *„Spolupracuje se s Via Hulín a pak s organizacemi při údržbě, značení, naučné stezky např. ČSOP, ČSPOP v Bystřici pod Hostýnem. Terénní*

práce samozřejmě ano, dělááme průzkumy, na terénní práci využíváme odborníky, kteří nám udělají nějaké průzkumy, inventarizaci, to co je potřeba zjistit“ R(2).

V následujících rozhovorech se potvrdilo, že spolupráce krajských úřadů je realizována s externími organizacemi či spolupracovníky především formou zakázky: *„Pokud s někým spolupracujeme, tak to jsou projektanti, pořizovatelé územně plánovacích dokumentací, případně s obecními úřady obcí s rozšířenou působností. Terénní práce spočívá spíše v mapování terénu, realizaci nových označení nebo jsou spíše realizovány formou zakázky“ R(3).*

„Spolupráce je spíše na základě zakázky, kdy nevládní organizace nám připravovala publikaci o přírodních parcích a pak s obecními úřady obcí s rozšířenou působností. Terénní práce cíleně prováděna není, vychází z výkonu veřejné zprávy“ R(4).

4. Vyhláší krajský úřad nějaký druh ankety za účelem získání názorů široké veřejnosti k tématům životního prostředí resp. přírodních parků?

Odpovědi na tuto otázku, vyjma dotazovaného R1, kde odpověď není považována za validní byly následující:

„Žádnou anketu nevyhlášíme“ R(2).

„Ankety máme neustále, pravidelně je obnovujeme na webových stránkách“ R(3).

„Anketa na úseku ochrany přírody není“ R(4).

5. Má krajský úřad přehled o naučných stezkách v přírodních parcích, o jejich zřizovateli a správci, příp. existuje zde nějaká forma spolupráce?

Všichni dotazovaní se shodli na informaci, že v přírodních parcích se nacházejí naučné stezky. Jejich zřizovatelé, což jsou většinou externí organizace, zůstávají zároveň i správci naučných stezek. Krajský úřad je zároveň vydavatelem publikací o naučných stezkách v příslušném kraji. Z výpovědi respondentů vyplynulo:

„Zřizovatelé jsou uvedeni v publikaci Naučné stezky Olomouckého kraje“ R(1).

„V přírodních parcích je mnoho naučných stezek. Zřizovatelem je jednak kraj, konkrétní vybudování pak provádí např. ČSOP, v některých případech jsou to potom nevládní organizace, Lesy České republiky, obce. Zřizovatelé zůstávají zároveň i správci. Informace o naučných stezkách získáváme někdy již dopředu od budovatelů, kdy dojednáváme podmínky, někdy jsme pozváni na otevření naučné stezky a někdy se to dozvíme z tisku“ R(2).

„V přírodních parcích se určitě naučné stezky nacházejí, lze je nalézt v publikaci o naučných stezkách, zřizují se poměrně často, ale ne všechny máme podchyceny. Zřizovatelem jsou z jedné části obecní úřady, města nebo nevládní organizace, které jsou zároveň správcem. Spolupráce funguje na základě zadání požadavku k vytvoření publikace. Jednou z organizací je Český svaz ochránců přírody ONIX“ R(3).

„O zřízení naučných stezek se dozvídáme přímo z praxe, pokud někdo má zájem o zřízení naučné stezky, tak je to vázáno na jakési povolující řízení přes stavební úřad, informace se dostanou k nám a my se k ní vyjadřujeme. V přírodním parku Výhon se nachází naučná stezka Krajinou výhonu“ R(4).

4.3 Shrnutí výsledků v rámci výzkumných otázek

Ze srovnání výsledků výzkumného šetření se stanovenými výzkumnými otázkami vyplynuly následující závěry:

Výzkumná otázka č. 1: Využívají krajské úřady i jiné informační zdroje než jen webové stránky k předávání informací o přírodních parcích široké veřejnosti?

V rámci výzkumného šetření bylo zjištěno, že **10 z 11** krajských úřadů využívá k předání informací o přírodních parcích i další z nabízených informačních zdrojů než jen **webové stránky**. Pouze **Karlovarský kraj**, kde informace o přírodních parcích nejsou zavěšeny na webových stránkách kraje, využívá k předávání informací pouze **jeden** z dalších nabízených informačních zdrojů.

Informační zdroj webové stránky je zároveň využíván ze strany krajských úřadů **pravidelně**, z ostatních zdrojů se na druhém místě umístily **brožury**, následovány **články** a **materiály s enviromentální tematikou**. Tři krajské úřady vydaly o přírodních parcích již i **knižní publikaci**. Všechny další informační zdroje jsou využívány **nepravidelně**. Některé z krajských úřadů využívají i jiné než v dotazníku nabízené možnosti, a to zejména **informační tabule v přírodních parcích, pravidelnou ročenku životního prostředí, příp. poskytují informace prostřednictvím telefonických konzultací či e-mailu**.

Výzkumná otázka č. 2: Spolupracuje krajský úřad na získávání informací o přírodních parcích s externími organizacemi?

Z grafu č. 5 a z jednotlivých rozhovorů vyplynulo, že velká část krajských úřadů, tj. celkem **8**, využívá nebo spolupracuje na získávání informací o přírodních parcích

s externími organizacemi. Spolupracujících organizací není mnoho, většinou se jedná o **2** maximálně **3** organizace, mezi nejčastěji uváděné **patří:**

- úřady obce s rozšířenou působností,
- obecní a městské úřady,
- občanská sdružení,
- Český svaz ochránců přírody,
- odborné instituce,
- místní spolky,
- nevládní organizace a další.

Spolupráce s jednotlivými organizacemi je dána i na základě pracovních požadavků, tj. informací, které krajský úřad potřebuje zjistit nebo zajistit v přírodních parcích. Na tomto základě se pak odvíjí i jednotlivá míra spolupráce s externími organizacemi.

Výzkumná otázka č. 3: **Má krajský úřad dostatečnou zpětnou vazbou o početním zastoupení naučných stezek v přírodních parcích, včetně jejich zřizovatelů a správců?**

Z předcházejících poznatků a výpovědí je patrné, že více než polovina krajských úřadů disponuje informacemi o naučných stezkách v jednotlivých přírodních parcích. U **2** krajských úřadů, konkrétně se jedná o Liberecký kraj, se v přírodním parku **Ještěd** nacházejí **2 naučné stezky** a v Plzeňském kraji se nacházejí **3 naučné stezky**, a to v přírodním parku **Úterský potok, Sedmihoří a Horní střela**. Rovněž z výpovědí respondentů vyplynulo, že i v Olomouckém, Zlínském, Moravskoslezském a Jihomoravském kraji přírodními parky naučné stezky procházejí. Konkrétně v Jihomoravském kraji se nachází naučná stezka s názvem **Krajinnou výhonu**, která se zároveň tematicky váže k **přírodnímu parku Výhon**. Ve Zlínském kraji, kde je celkem 7 přírodních parků, se v každém z těchto parků nachází minimálně jedna naučná stezka, v některých přírodních parcích i více. Z jednotlivých rozhovorů také vyplynulo, že některé kraje vydaly publikace s tematikou naučných stezek v daném kraji, kde je zároveň podrobný popis naučných stezek v jednotlivých přírodních parcích.

5 DISKUSE

VYUŽÍVAJÍ KRAJSKÉ ÚŘADY I JINÉ INFORMAČNÍ ZDROJE NEŽ JEN WEBOVÉ STRÁNKY K DISTRIBUCÍ INFORMACÍ O PŘÍRODNÍCH PARCÍCH ŠIROKÉ VEŘEJNOSTI?

Analýzou dotazníkového šetření a z rozhovorů se zástupci krajských úřadů jsem dospěl k závěru, že převážná většina krajských úřadů využívá k předávání informací o přírodních parcích více zdrojů. Za hlavní a klíčový zdroj jsou považovány webové stránky. Další zdroje jsou využívány méně často a ne zcela pravidelně. Každý krajský úřad si volí takovou cestu k předávání informací, která je z jeho pohledu „nejefektivnější“, případně obsáhne co největší masu potenciálních zájemců o dané informace. Krajský úřad, který je vyhlášovatel přírodních parků, jak již bylo uvedeno v teoretické části, by měl mít zároveň dokonalý přehled o početném zastoupení přírodních parků na jeho území, měl by mít přesné informace o jejich rozloze, datech vyhlášení, včetně základní popisné charakteristiky jednotlivých přírodních parků. Veškeré tyto informace, by měly být veřejně dostupné a bližším zájemcům o tuto problematiku poskytnuty i v jiné podobě než jen formou informace na webových stránkách. Při výzkumném šetření však bylo zaznamenáno, že jeden z dotazovaných krajských úřadů informace o přírodních parcích na webových stránkách zavěšeny nemá, přestože se na jeho území nachází nemalá část, a to konkrétně 11 přírodních parků, což činí něco málo pod 10 % ze všech přírodních parků v České republice. Také počet využívaných zdrojů byl omezen pouze na jeden konkrétní zdroj. Jako pozitivní je možné hodnotit skutečnost, že některé z krajských úřadů využívají širší spektrum možností, jak předat informace o přírodních parcích široké veřejnosti, a to konkrétně formou e-mailových informací, pokud si o ně zájemce požádá, příp. formou telefonických rozhovorů. E-mailové předání informací nebo zodpovězení dotazů k přírodním parkům, můžeme z vlastní zkušenosti hodnotit velmi pozitivně. Při zjišťování, objasňování a upřesňování informací k jednotlivým přírodním parkům, byla ze strany pracovníků krajských úřadů, vždy ochota poskytnout informace. Další způsoby, které jsou ze strany krajských úřadů využívány, patří různé ročenky nebo výroční zprávy. Jako zajímavý a velmi edukativní způsob předávání informací a poskytování informací o přírodních parcích, mohu hodnotit přímo instalaci informačních tabulí v přírodních parcích. Dalším způsobem je vydání knižní publikace o přírodních parcích daného kraje. Tyto publikace si nekladou za cíl obsáhnout svou distribucí co nejširší spektrum občanů, ale jak vyplynulo z rozhovorů se zástupci krajských úřadů, jsou publikace nabízeny

do knihoven, škol a jiných výchovně-vzdělávacích institucí nebo např. do domovů důchodců. Ve školách se tak nabízí možnost využít téma přírodní parky při výuce přírodopisu.

SPOLUPRACUJE KRAJSKÝ ÚŘAD NA ZÍSKÁVÁNÍ INFORMACÍ O PŘÍRODNÍCH PARCÍCH S EXTERNÍMI ORGANIZACEMI?

Velká většina krajských úřadů využívá při získávání či zajišťování informací vztahujících se k přírodním parkům spolupráce externích organizací. Mezi nejčastější organizace patří nestátní neziskové organizace, úřady obce s rozšířenou působností, městské či obecní úřady, místní spolky a další organizace zajišťující např. terénní práci spojenou s obnovou či umístěním příslušných značení. Některé krajské úřady jsou naopak spolupracující organizací při realizaci tvorby knižních publikací, kde jsou např. použity fotografické materiály zaměstnanců kraje. Také samotní zástupci krajských úřadů vyjíždějí do terénu v případech, kdy by mohlo dojít nebo došlo k nepřiměřenému zásahu v prostředí přírodních parků, který spadá do výkonu státní správy. Vztah mezi krajským úřadem a organizací vzniká na základě vyhlášení zakázky ze strany krajského úřadu nebo na základě získání grantu ze strany neziskových organizací. Spolupráce, a to zejména s neziskovým sektorem je v rámci výchovně-vzdělávacích možností přírodních parků velmi přínosná. Právě neziskový sektor sdružuje řadu mladých zájemců se vztahem k přírodě a k ochraně přírody obecně. Téma přírodních parků se i tímto způsobem může dostat do povědomí široké veřejnosti.

MÁ KRAJSKÝ ÚŘAD DOSTATEČNOU ZPĚTNOU VAZBU O POČETNÍM ZASTOUPENÍ NAUČNÝCH STEZEK V PŘÍRODNÍCH PARCÍCH, VČETNĚ JEJICH ZŘIZOVATELŮ A SPRÁVCŮ?

Dle výzkumného šetření lze konstatovat, že krajský úřad má dostatečné kompetence k získání informací o počtu a zaměření naučných stezek v přírodních parcích. Většina dotázaných na otázku, zda přírodními parky v jejich kraji procházejí naučné stezky, odpověděla kladně. Ne vždy měli přesný přehled o názvech konkrétních naučných stezek v přírodních parcích. Většina krajů rovněž vydala nebo připravuje k vydání publikaci o naučných stezkách ve svém kraji. Z rozhovorů zároveň vyplynulo, že v Jihomoravském kraji byla zřízena naučná stezka Krajinnou výhonu, jejíž jednotlivá zastavení se přímo vztahují k tématu přírodního parku Výhon. Vznik naučné stezky nepodléhá žádnému správnímu řízení s výjimkou ohlašovací povinnosti při vybudování trvalých naučných značení. Krajské úřady mohou získat dostačující přehled o vzniku naučných stezek v přírodních parcích, pokud jsou zároveň jejich zřizovatelé, případně i správci. Mezi

nejčastější zřizovatele a správce naučných stezek patří opět neziskové organizace, úřady obce s rozšířenou působností, městské a obecní úřady, Lesy České republiky, Klub českých turistů a v neposlední řadě i základní a střední školy. Některé naučné stezky mohou vzniknout buď svévolně některou z organizací nebo opět na základě vyhlášení grantu za účelem vybudování naučné stezky ze strany krajského úřadu či obce. Naučné stezky procházejí v posledních letech dynamickým vývojem. Vzniká řada nových naučných stezek, které jsou zaměřeny na různé tematické oblasti, jako je lesnictví, dendrologie, geologie, hornictví, poznávání místní fauny a flóry a vlastivědná témata. Různým tematickým okruhům tak odpovídá i typ naučné stezky, např. lesnické stezky, geologické stezky, školní naučné stezky, sportovní nebo městské stezky.

Jak již bylo uvedeno v úvodu bakalářské práce, jsou naučné stezky nedílnou součástí environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty a umožňují návštěvníkům zprostředkovat přímý kontakt s přírodou v přírodních parcích. Naučné stezky jsou tak velmi vhodné pro přímou i nepřímou školní výuku, místo pro exkurze a mnoho dalších podobných aktivit. Z výše uvedeného tudíž vyplývá, že naučné stezky v sobě skrývají další možnosti, jak co nejlépe využít edukační (výchovně-vzdělávací) potenciál přírodních parků v České republice.

6 ZÁVĚRY

Cílem bakalářské práce bylo zjistit edukační potenciál přírodních parků ve vztahu k široké veřejnosti. Ve dvou částech, teoretické a praktické, jsem se snažil objasnit téma přírodních parků, jejich zastoupení v jednotlivých krajích České republiky, popsal jsem jejich stručnou charakteristiku, poukázal na možnosti využití s ohledem na širokou veřejnost a také jsem se snažil propojit možnosti využití naučných stezek v přírodních parcích.

Přírodní parky jsou zřizovány k ochraně a uchování krajinného rázu. Krajinný ráz je charakterizován přírodní zvláštností či jedinečností určitého místa a je chráněn před činností snižující jeho estetickou a přírodní hodnotu. Přírodní parky jsou zřizovány a vyhlášovány místně příslušnými krajskými úřady. V každém kraji je zastoupení přírodních parků velmi různé. V některých krajích se nachází pouze 3 přírodní parky, naproti tomu jsou kraje, kde můžeme zaznamenat i 24 přírodních parků. Některé přírodní parky svou rozlohou zasahují do dvou sousedících krajských území.

Ve výzkumné části jsem se zaměřil na mapování informací a názorů k tématu přírodního parku ze strany pracovníků krajského úřadu, jakožto zřizovatele přírodních parků. Z dotazníkového šetření a z rozhovorů s pracovníky vybraných krajských úřadů jsem dospěl k těmto závěrům:

- většina krajských úřadů využívá k předávání informací o přírodních parcích více zdrojů, za hlavní a klíčový zdroj jsou považovány webové stránky a další zdroje jsou využívány méně často a ne zcela pravidelně,
- velká většina krajských úřadů využívá při získávání či zajišťování informací vztahujících se k přírodním parkům spolupráce externích organizací, mezi které nejčastěji patří nestátní neziskové organizace, úřady obce s rozšířenou působností, městské či obecní úřady, místní spolky a další organizace,
- krajský úřad má dostatečné kompetence k získání informací o počtu a zaměření naučných stezek v přírodních parcích.

Z realizovaného výzkumu lze konstatovat, že převážná většina krajských úřadů si cení hodnoty přírodních parků nacházejících se na jejich území. V určitých časových odstupech jsou vyhlášovány i nové přírodní parky nebo upravovány hranice těch stávajících. Informace o přírodních parcích jsou předávány široké veřejnosti různými zdroji informací, nejčastěji však prostřednictvím webových stránek. Některé kraje volí i cestu vydání knižní publikace. Lze tedy obecně konstatovat, že téma přírodního parku má svou výchovně-vzdělávací

hodnotu, a záleží pouze na tom, jakými cestami bude i nadále oslovovat širokou veřejnost a jak se sami zájemci o toto téma budou snažit získat co nejvíce informací o přírodních parcích.

7 SOUHRN

Sepsání bakalářské práce bylo vedeno snahou učinit odborný vhled do problematiky přírodních parků a tento následně zprostředkovat našim čtenářům. Zaměření této práce lze v obecné rovině vymezit jako zkoumání využití přírodních parků s ohledem na jejich výchovně-vzdělávací potenciál.

V teoretické části jsem se zabýval vymezením přírodních parků, jejich základní charakteristikou, včetně popisu jejich rozlohy a data založení či vyhlášení přírodních parků. Rovněž jsem charakterizoval pojem krajinný ráz a sumarizoval počet přírodních parků v jednotlivých krajích České republiky.

V další kapitole teoretické části jsem se věnoval tématu naučných stezek, jejich typologií, příklady a stručným popisem naučných stezek nacházejících se v přírodních parcích. V závěru kapitoly jsem se zaměřil na praktické rady při vytvoření naučné stezky. Kapitolou o naučných stezkách považuji za velmi významnou, jde o jednu z možností přiblížení přírodních parků široké veřejnosti a tím naplnění jejich výchovně-vzdělávacích možností.

Za hlavní cíl bakalářské práce jsem si stanovil prozkoumání edukačního potenciálu přírodních parků ve vztahu k široké veřejnosti. Potřebná data výzkumného šetření jsem získával prostřednictvím kvantitativní a kvalitativní metodologie, a to zejména z toho důvodu, že tato kombinace dvou přístupů umožnila hlubší poznání jevů a náležitostí spojenou s mými výzkumnými otázkami. V rámci kvantitativního šetření jsem použil dotazníkové šetření. Mnou sledovaný soubor byl tvořen 7 zástupci krajských úřadů, oddělení ochrany přírody a krajiny. Tito respondenti vyplňovali dotazník (k nahlédnutí v příloze č. 1). K získání potřebných informací prostřednictvím kvalitativního šetření jsem zvolil techniku polostrukturovaného rozhovoru, kterou jsem realizoval ve 4 krajských úřadech – Olomouc, Ostrava, Zlín a Brno.

Na základě zpracovaných výsledků jsem dospěl k závěru, že většina krajských úřadů využívá k předávání informací o přírodních parcích více zdrojů a za hlavní a klíčový zdroj jsou považovány webové stránky. Rovněž využívá při získávání či zajišťování informací vztahující se k přírodním parkům spolupráce s externími organizacemi a má dostatečné kompetence k získání informací o počtu a zaměření naučných stezek v přírodních parcích.

Při souhrnném zpracování výsledků docházím k závěru, že krajské úřady (pracovníci kraje) mají dostatečné možnosti podpory výchovně-vzdělávacího potenciálu přírodních parků v České republice. Jednou z možností je pravidelná aktualizace informací o tématu přírodních parků na webových stránkách kraje, dále poskytnutí těchto informací široké veřejnosti i ze

strany krajských úřadů, které informace o přírodních parcích zatím na webových stránkách nemají. Další z možností spatřuji ve vydávání knižních publikací o přírodních parcích a jejich distribuci do veřejných knihoven, škol a dalších institucí. V neposlední řadě je důležitá i spolupráce ze strany krajských úřadů s neziskovým sektorem a dalšími organizacemi, které mohou informace o přírodních parcích předávat co nejširšímu spektru zájemců.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ALBRECHT, J., et al. (2003). *Českokobudějovicko*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Brno: EkoCentrum. 1. vyd. ISBN 80-86064-65-4.

BALOGH, D., et al. (2009). *Naučné stezky v kraji Vysočina*. Jihlava: Vysočina Tourism.

BEDNÁŘ, M., et al. (2010). *Přírodní park Škvorecká obora - Králičina*. Úvaly: Klub přátel historie a přírody Úval a okolí. 1. vyd. ISBN 978-80-254-6838-8.

BĚHULOVÁ, D. (2007). *Naučné stezky Zlínského kraje*. Zlín: Krajský úřad Zlínského kraje, odbor životního prostředí a zemědělství.

ČECH, L., et al. (2002). *Jihlavsko*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Brno: EkoCentrum. 1. vyd. ISBN 80-86064-54-9.

Drábek, K. (2005). *Naučné stezky a trasy: Praha a Středočeský kraj*. Praha: Dokořán. 1. vyd. ISBN 80-7363-044-3.

Drábek, K. (2007). *Naučné stezky a trasy II: Jihočeský kraj*. Praha: Dokořán. 1. vyd. ISBN 978-80-7363-076-8.

Drábek, K. (2008). *Naučné stezky a trasy III: Karlovarský a Plzeňský kraj*. Praha: Dokořán. 1. vyd. ISBN 978-80-7363-167-3.

FALTÝSOVÁ, H., et al. (2002). *Pardubicko*. Praha: Vydala Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Brno: EkoCentrum. 1. vyd. ISBN 80-86064-44-1.

FALTÝSOVÁ, H., et al. (2002). *Královéhradecko*. Praha: Vydala Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Brno: EkoCentrum. 1. vyd. ISBN 80-86064-45-X.

FERJENČÍK, J. (2000). *Úvod do metodologie psychologického výzkumu*. Praha: Portál. 1. vyd. ISBN 80-7178-367-6.

- CHRÁSKA, M. (2007). *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada. 1. vyd. ISBN 978-80-247-1369-4.
- KUNCOVÁ, J. (1999). *Ústecko*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Středisko Praha. 1. vyd. ISBN 80-86064-37-9.
- KUBÍKOVÁ, J., et al. (2005). *Praha*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Brno: EkoCentrum. 1. vyd. ISBN 80-86064-69-7.
- LOŽEK, V., et al. (2005). *Střední Čechy*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Brno: EkoCentrum. 1. vyd. ISBN 80-86064-87-5.
- MACKOVIČ, P., et al. (2002). *Zlínsko*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Brno: EkoCentrum. 1. vyd. ISBN 80-86064-38-7.
- MACKOVIČ, P., et al. (2007). *Brněnsko*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Brno: EkoCentrum. 1. vyd. ISBN 978-80-86064-66-6.
- MACKOVIČ, P., et al. (2002). *Liberecko*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Brno: EkoCentrum. 1. vyd. ISBN 80-86064-43-3.
- MIOVSKÝ, M. (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada. 1. vyd. ISBN 80-247-1362-4.
- MODRÝ, M. (2009). *Naučné stezky Libereckého kraje*. Liberec: Liberecký kraj, resort zemědělství a životního prostředí. 4. vyd.
- PERŮTKA, M. (2010). *Turistické a naučné stezky a trasy pro koně v Olomouckém kraji*. Olomouc: Olomoucký kraj. 2., aktualit. vyd.
- STRAKOŠ, P. (2008). *Naučné stezky Moravskoslezského kraje*. Ostrava: Moravskoslezský kraj, Krajský úřad.

ŠAFÁŘ, J. (2003). *Olomoucko*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Brno: EkoCentrum. 1. vyd. ISBN 80-86064-46-8.

WEISSMANNOVÁ, H., et al. (2004). *Ostravsko*. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Brno: EkoCentrum. 1. vyd. ISBN 80-86064-67-0.

ZAHRADNICKÝ, J., et al. (2004). *Plzeňsko a Karlovarsko*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Brno: EkoCentrum. 1. vyd. ISBN 80-86064-68-9.

Agentura ochrany přírody a krajiny. *Zákon o ochraně přírody a krajiny č.114/1992 Sb.* [online].[cit. 2013-02-12]. Dostupné z <<http://www.ochranaprirody.cz>>.

Středočeský krajský úřad. *Přírodní park Brdy - Hřebeny*. [online].[cit. 2013-02-02]. Dostupné z <<http://www.kr-stredocesky.cz>>.

ENVIS – *Přírodní park Smetánka*. [online].[cit. 2013-02-06] Dostupné z <<http://www.envis.praha-mesto.cz>>.

OPPK: *Projekt Přírodní park Dubeč*. [online].[cit. 2013-02-06]. Dostupné z <<http://www.praha-dubec.cz>>.

Krušné hory. *Naučná stezka Bezručovo údolí*. [online].[cit. 2013-02-20]. Dostupné z <<http://krusnohorsky.cz>>.

Město Lanškroun. *Naučná stezka Lanškrounské rybníky*. [online].[cit. 2013-02-20]. Dostupné z <<http://www.lanskroun.eu>>.

Město Choceň. *Choceňská naučná stezka*. [online].[cit. 2013-02-20]. Dostupné z <<http://www.chocen-mesto.cz>>.

Český ráj. *Naučná stezka přírodním parkem Sýkornice*. [online].[cit. 2013-02-20]. Dostupné z <<http://www.cesky-raj.info>>.

Lesy ČR. *Naučná stezka Bučín*. [online].[cit. 2013-02-20].

Dostupné z <[http:// www. lesy-cr.cz](http://www.lesy-cr.cz) >.

Stezky.info. [online].[cit. 2012-04-15]. Dostupné z <[http:// www. stezky.info](http://www.stezky.info)>.

PŘÍLOHY

Seznam příloh:

1. Dotazník pro pracovníky KÚ
2. Otázky k polostrukturovanému rozhovoru

DOTAZNÍK

Vážení kolegové,

Obracím se na Vás s prosbou o vyplnění tohoto dotazníku, který je zcela anonymní. Výsledky dotazníkového šetření budou využity výhradně pro bakalářskou práci.

Děkuji za pravdivé vyplnění dotazníku.

1. Délka praxe na KÚ (odbor životního prostředí)?

.....

2. Vykonávaná pozice v KÚ?

.....

3. Kolik přírodních parků se nachází na území Vašeho kraje? Prosím vypište:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Nachází se informace o všech přírodních parcích Vašeho kraje na webových stránkách KÚ?

Ano

Ne

5. Je z Vašeho pohledu lehké se orientovat na vašem krajském webovém portále, s ohledem na jednoduchou dostupnost informací o přírodních parcích (tzn. zda je lehké se k informacím dostat neboli „proklikat“)? Informaci prosím zaznačte na škále, kdy číslo 1 značí jednoduchou dostupnost a číslo 7 složitá dostupnost.

1 -----2-----3-----4-----5-----6-----7

6. Kterými zdroji jsou ze strany Vašeho KÚ předávány informace o přírodních parcích široké veřejnosti a jak často?

webové stránky	pravidelně	nepravidelně	nevyužíváme
brožury	pravidelně	nepravidelně	nevyužíváme
knižní publikace	pravidelně	nepravidelně	nevyužíváme
články	pravidelně	nepravidelně	nevyužíváme
letáčky	pravidelně	nepravidelně	nevyužíváme
přednášky na školách	pravidelně	nepravidelně	nevyužíváme
materiály s environmentální tematikou	pravidelně	nepravidelně	nevyužíváme

7. Jakými jinými zdroji jsou předávány informace o přírodních parcích široké veřejnosti?

.....

.....

.....

.....

8. S kterými organizacemi jste v součinnosti s ohledem na získávání aktuálních informací o přírodních parcích?

.....

.....

.....

9. Uved'te prosím míru spolupráce v % u všech spolupracujících organizací tak, aby výsledná hodnota byla 100.

- organizace:	míra spolupráce v %.....
- organizace:	míra spolupráce v %.....
- organizace:	míra spolupráce v %.....
- organizace:	míra spolupráce v %.....
- organizace:	míra spolupráce v %.....
- organizace:	míra spolupráce v %.....

10. Je ze strany KÚ realizována terénní práce za účelem získávání informací o přírodních parcích?

ANO

NE

11. Má Váš KÚ webovou anketu za účelem získávání názoru široké veřejnosti k tématu týkajícího se životního prostředí, popř. přírodních parků?

ANO

NE

12. Vyhlášíte KÚ jinou anketu k tématu životního prostředí? Pokud ano, jak často a na co je konkrétně zaměřena?

.....
.....
.....

13. Kolik naučných stezek se nachází (prochází) v přírodních parcích Vašeho kraje?

Přírodní park	Naučná stezka
.....
.....
.....
.....
.....
.....

14. Kdo je zřizovatelem naučných stezek v přírodních parcích?

.....

15. Kdo je správcem naučných stezek v přírodních parcích?

.....

16. Jakým způsobem KÚ získává informace o vzniku naučných stezek v přírodních parcích ve svém kraji?

.....

17. S kterými organizacemi jste v součinnosti s ohledem na získávání informací o naučných stezkách?

.....

Mnohokrát děkuji za Vaši ochotu a čas, který jste věnovali vyplnění dotazníku.

Tomáš Jalůvka

OTÁZKY K POLOSTRUKTUROVANÉMU DOTAZNÍKU

1. Nachází se informace o přírodních parcích na webovém portále Vašeho kraje? Lze tyto informace z Vašeho pohledu najít lehce nebo je potřeba naopak delšího času k jejich vyhledání?
2. Které informační zdroje využívá krajský úřad k předání informací o přírodních parcích s ohledem na širokou veřejnost a jak často?
3. S kterými organizacemi spolupracuje krajský úřad za účelem získávání aktuálních informací o přírodních parcích a je ze strany pracovníků kraje realizována terénní práce za účelem získávání těchto informací?
4. Vyhláší krajský úřad nějaký druh ankety za účelem získání názorů široké veřejnosti k tématům životního prostředí, resp. přírodních parků?
5. Má krajský úřad přehled o naučných stezkách v přírodních parcích, o jejich zřizovateli a správcích, příp. existuje zde nějaká forma spolupráce?

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Tomáš Jalůvka
Katedra:	Biologie
Vedoucí práce:	Doc. Ing. Ivo Machar, PhD.
Rok obhajoby:	2013

Název práce:	Edukační (výchovně-vzdělávací) potenciál přírodních parků v České republice.
Název v angličtině:	The educational potential of natural parks in the Czech Republic.
Anotace práce:	Cílem této práce bylo zodpovědět otázku „ Jaký je edukační potenciál přírodních parků ve vztahu k široké veřejnosti“? Základem teoretické části bylo vymezení pojmu přírodní park, udání početního zastoupení v jednotlivých krajích České republiky, základní charakteristiky přírodních parků, vymezení pojmů naučná stezka a charakteristika jednotlivých druhů naučných stezek. Ve druhé empirické části se snažím odpovědět na základní a dílčí výzkumné otázky této práce. Jako metodiku výzkumu jsem zvolil kombinaci kvantitativního a kvalitativního výzkumu, technikou sběru dat byl dotazník a polostrukturovaný rozhovor.
Klíčová slova:	přírodní park, naučná stezka, krajský úřad, zřizovatel, správce
Anotace v angličtině:	The aim of this Bachelor's Thesis was to answer the following question: „What is the nature parks educational potential towards the wide public?“. The main theoretical part specifies terminology such as a nature park, the number of nature parks in regions of the Czech Republic, the basic specification of nature parks, educational paths and their types. The second empirical part covers the answers to the main and partial research tasks of this study. The combination of the quantitative and qualitative research methods was applied as a research strategy. The questionnaire and half-structured interview were used for collecting data.
Klíčová slova v angličtině:	nature park, educational path, regional council, establiher, custodian
Přílohy vázané v práci:	mapa tabulky grafy
Rozsah práce:	59 s.
Jazyk práce:	čeština